

INTEGRITÁS FELMÉRÉS

KÖZINTÉZMÉNYEK

2016

Kutatási jelentés

2016. december

A KUTATÁSI JELENTÉST KÉSZÍTETTÉK:

Dr. Németh Erzsébet
felügyeleti vezető

Martus Bettina Szandra
számvevő

Szabó Zoltán Gyula
számvevő asszisztens

A KUTATÁSI JELENTÉST LEKTORÁLTA:

dr. Vargha Bálint Tamás
számvevő asszisztens

A KUTATÁS VÉGREHAJTÁSÁBAN
KÖZREMŰKÖDÖTT:

Szatmári János
projekt vezető

KUTATÁSVEZETŐ:

Dr. Németh Erzsébet
felügyeleti vezető

KAPCSOLAT:

info.integritas@asz.hu

ISBN 978-615-5222-14-6

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
1. A kutatás célja és kérdései	8
2. Az integritás fogalma és helyzete	9
2.1. Az integritás fogalma	9
2.2. Integritás és jó kormányzás	10
2.3. Ellenőrzés és integritás	11
3. Módszertan	12
3.1. A felmérés célterülete, adatbázisa	12
3.2. A kérdőív kialakítása, szerkezete	12
3.3. Adatok feldolgozása, indexek képzése	12
3.4. Minta	14
4. Eredmények	17
4.1. A közintézmények integritás kockázatai és kontrolljai a 2013 és 2016 közötti időszakban	17
4.2. Integritás kockázatok és kontrollok alakulása: intézménycsoportok	19
4.3. Összefüggések az ÁSZ ellenőrzések és az integritás kockázatok és kontrollok között	25
4.4. Az egyes ellenőrző intézmények (ÁSZ, NAV, hatóságok) kockázati érzékenysége, kockázat-alapú kiválasztásának eredményessége	28
4.5. Az Integritás felmérésben való részvétel gyakoriságának hatása az integritás szintjére	32
5. Következtetések	36
Irodalomjegyzék	39
1. sz. melléklet: TEÁOR azonosító számok intézménycsoportonként	40
2. sz. melléklet: A reprezentativitás vizsgálata	45
3. sz. melléklet: Független kétmintás T-próba az együttes indexértékekre 2013, 2016-ra	48
4. sz. melléklet: Független kétmintás T-próba az ellenőrzéstípusokra - Együttesen	49
5. sz. melléklet Intézménycsoporti indexértékek alakulása (2013-2016)	51
6. sz. melléklet: Varianciaanalízis a kitöltés gyakoriságára és az egyes indexértékek átlagára	54
7. sz. melléklet: Párosított T-próba	56
8. sz. melléklet: A mind a négy felmérésben résztvevő intézmények kontrolljainak alakulása (2013-2016)	57
9. sz. melléklet: Párosított T-próba	68

Vezetői összefoglaló

Az Állami Számvevőszék idén immár hatodik alkalommal készítette el éves Integritás felmérését, melynek elsődleges célja, hogy pontos visszajelzést adjon a közsféra intézményeinek korrupciós veszélyeztetettségéről, valamint a korrupciós kockázatok kezelésére szolgáló kontrollok meglétéről. A 2011 óta rendszeresen elvégzett felmérésben idén minden eddiginél több, összesen 3002 közintézmény vett részt, ezzel a közsféra alkalmazottainak 61,3 százalékát bevonva a korrupcióval szemben védekezést biztosító integritás-szemlélet elterjesztésének folyamatába. A 2016-os kutatás a kockázatok és kontrollok értékelése mellett, új eredményként számos korrupció elleni védekezést erősítő tényezőt is azonosított.

Az integritás vagy etikus magatartás/működés az OECD állásfoglalása szerint a jó kormányzás egyik sarokköve, amely elősegíti a kormányzásba vetett bizalom fenntartását és a korrupció megelőzését. A 2011-ben indított Integritás felmérés célja – ennek megfelelően – az etikus, transzparens működést károsan befolyásoló kockázatok azonosítása, illetve az ezek kezelésére szolgáló kontrollok feltérképezése. A kutatás az Állami Számvevőszék reményei szerint elősegítheti a hazai közszférában az integritás-szemléleten alapuló kultúraváltást, s ezzel hozzájárulhat a szabályszerű intézményi működés és a kockázatokban való gondolkodás elterjesztéséhez. A várakozásokat igazolja, hogy a felmérésbe 2013 és 2016 között minden évben becsatlakozó közel 500 intézmény körében több mint duplájára emelkedett a korrupciós kockázatelemzést végzők aránya, és ugyanezek a szervezetek a védelmet erősítő kontrollok terén 10 százalékponttal jobb eredményt értek el, mint a kérdőívet idáig mindössze egyszer kitöltő intézmények.

A 2016-os kutatás a résztvevő közintézmények és az intézménycsoportok különböző típusú korrupciós kockázatainak, valamint az ezek kezelésére irányuló kontrollok szintjének meghatározása mellett eddig nem vizsgált, új összefüggések feltárására is vállalkozott. A felmérés eredményei alapján az Állami Számvevőszék sikeresen azonosított több olyan tényezőt, melyek szignifikánsan hatással vannak az integritás erősítésére. Ezek az újonnan bemutatott tényezők mind rendszerszinten, mind az egyes közintézmények szintjén képesek befolyásolni a kontrollok és – részben – az intézményi kockázatok mértékét, ezzel nagymértékben hozzájárulva az integritás-szemlélet elterjesztéséhez. A kutatás megállapította, hogy – más tényezők mellett – az Integritás felmérésben való rendszeres részvétel, az adatszolgáltató intézmények és az ellenőrző szervezetek kockázatterékenysége, illetve az ÁSZ-ellenőrzés gyakorisága mind kedvező hatást gyakorolnak az adott szervezet korrupció elleni védekezésére.

1. Az éves Integritás felmérés eredményei

Az idei felméréshez minden eddiginél több, összesen 3002 intézmény csatlakozott, az egy évvel korábbinál közel ötszázzal, az első, 2011-es kutatás részvételénél pedig majdnem háromszor magasabb arányt felmutatva. A tapasztalatok szerint minden egyes adatfelvétel során a helyi önkormányzatok alkotják a legnagyobb elemszámú intézménycsoportot; idén az összes válaszadó intézmény 45,8 százaléka volt helyi önkormányzat, így az ebben a csoportban történt változások önmagukban is képesek hatást gyakorolni a közsféra kockázati- és kontrollszintjére.

A közsféra intézményeit a kutatás vezetői 15 intézménycsoportba sorolták be: Általános és közép fokú oktatás, Egészségügyi intézmények, Egyéb - igazgatási tevékenység, Egyéb tevékenységek, Felsőoktatás, Független államhatalmi szervezetek, Helyi önkormányzat, Igazságszolgáltatás, Kormányzati szervezetek, Kulturális és szabadidős intézmények, Óvoda, bölcsőde, Rend- és

honvédelem, Szociális ellátó intézmények, Területi igazgatási szervezetek, Tudományos kutatás, fejlesztés. Az integritás kockázatok és kontrollok változását utánkövetéses vizsgálattal mértük, összehasonlítva a 2013-as és 2016-os indexértékek átlagát.

A 15 vizsgált intézménycsoportból öt esetben történt olyan átszervezés vagy jogállásváltozás, amely befolyásolhatta az indexértékek alakulását. Az öt csoportból négy esetben legalább az egyik indexérték jelentősen megváltozott. A legjelentősebb változás a helyi önkormányzatoknál volt tapasztalható: ebben az intézménycsoportban a működésből fakadó kockázatokat jelző Eredendő Veszélyeztetettség Tényező (EVT) index¹ 2013-ról 2016-ra közel 10 százalékponttal, 46,6 százalékra esett vissza, míg a Korruptió Veszélyeztetettséget Növelő Tényező (KVNT) index² hét százalékpontos csökkenéssel 20 százalékra mérséklődött.

A nagymértékű változás összefügg az önkormányzatok törvényességi felügyeletének kormányzati átalakításával, melynek során a kormányhivatalok (területi igazgatási szervek) számos hatáskört átvettek a helyhatóságoktól. A korábban nagyjából 3200 helyi önkormányzatnál jelentkező kockázatok a feladatok átvállalása révén mindössze 20 megyei kormányhivatalhoz kerültek át, ezzel mindkét intézménycsoportnál komoly változásokat generálva. Míg a helyhatóságoknál a kockázatokat jelző indexek csökkenését figyelhettük meg, addig a területi irányítási szerveknél ugyanezek az értékek összességében emelkedtek a vizsgált időszak alatt.

A jelenséggel kapcsolatos másik figyelemreméltó összefüggés, hogy bár a kockázatokat hordozó hatáskörök jelentős része a kormányhivatalokhoz került, az ezek kezelésére szolgáló kontrollmechanizmusokat az önkormányzatok nem építették le, így a korruptió elleni védetség tekintetben összességében fejlődött. Mindezzel párhuzamosan, a területi igazgatósági szerveknél a hatáskörátvételtől fakadó, hirtelen kockázatemelkedés együtt járt a kontrollok³ gyors kiépítésével, melynek során ezek szintje a 2013-as 70,8 százalékról az idei évre 81,3 százalékra emelkedett. Az átszervezés eredményeképpen az intézménycsoportok közül jelenleg a kormányhivatalok rendelkeznek a legtöbb eredendő kockázattal, ám gyors fellépésüknek köszönhetően a legmagasabb szintű kontrollokat is ezek a szervezetek építették ki. Mindezeket figyelembe véve, a kutatás eredményei azt támasztják alá, hogy a jogállásváltozás révén a számos önkormányzat hatásköreit átvállaló, központi kormányhivatalok a korábbi rendszernél hatékonyabban képesek kezelni a korruptió kockázatokat.

A kutatás a kockázatok intézménycsoportok közötti átrendeződését mutatta ki a helyi önkormányzati fenntartásban lévő általános és középiskolák, illetve az újonnan létrejövő Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (továbbiakban KLIK) és annak tankerületei között is. Az általános és középiskolák beolvadtak a KLIK-be, így az oktatási intézményekben korábban meglévő kockázatok már a fenntartó működésében jelentek meg. 2016-ra az általános és középfokú oktatás intézménycsoportjában már csak a minisztériumok háttérintézményeként működő magasabb kockázati- és kontrollszinttel rendelkező szakiskolák és szakképzési centrumok maradtak. Ez magyarázattal szolgál az általános és középfokú oktatás intézménycsoport indexértékeinek jelentős növekedésére.

¹ Az Eredendő Veszélyeztetettség Tényező (EVT) index a szervezet jogállásából, feladatköreiből, működéséből fakadó kockázatokat jelzi. Ilyen az építési hatóságnál az építési engedélyek kiadása.

² A Korruptió Veszélyeztetettséget Növelő Tényező (KVNT) index az intézmények napi működéséből fakadó, de nem a törzstevékenységgel összefüggő kockázatokra utal. A KVNT indexet növeli például egy uniós forrásokból megvalósított beruházásra kiírt közbeszerzés lefolytatása.

³ A Kockázatokat Mérséklő Kontrollok Tényezője (KMKT) index azt tükrözi, hogy az adott szervezetnél léteznek-e intézményesült kontrollok, illetőleg, hogy ezek ténylegesen működnek-e, betöltik-e rendeltetésüket.

A KLIK és annak szervezeti egységei, az alacsony kockázati- és kontrollszinttel rendelkező tankerületek, mint igazgatási szervezetek az Egyéb – igazgatási tevékenység intézménycsoportba kerültek be, ami a tankerületek magas száma miatt az egész intézménycsoport kockázati- és kontrollindexei értékének jelentős csökkenését eredményezte.

2. A kutatás új megállapításai

A 2016-os Integritás felmérés egyik legfontosabb újdonsága, hogy a hagyományosan vizsgált kockázati- és kontrollindexek mellett az adatsorok statisztikai elemzése több integritás-szemléletet erősítő tényezőre is felhívta a figyelmet. Ezek jelenléte kimutathatóan erősíti az intézmények korrupcióval szembeni védekezőképességét, és bizonyos esetekben a működésből fakadó kockázatokat is mérséklük.

2.1. A számvevőszéki ellenőrzések szerepe

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a rendszeres számvevőszéki ellenőrzés szignifikánsan növeli az ellenőrzött intézményeknél a kontrollok kiépítettségét. Azoknál az intézményeknél, melyeknél mind a 2013-as, mind a 2016-os adatfelvételt megelőző három évben történt ÁSZ-ellenőrzés, a Korrupciós Veszélyeztetettséget Növelő Tényezők indexe 38,4 százalékról 32,5 százalékra csökkent. Ugyanennél a csoportnál a 2013-as 70,4 százalékról az idei évre 76,2 százalékra emelkedett a kontrollokat jelző indexérték, így ezeknél az intézményeknél jelentősen mérséklődött a kontrollhiány, mivel az integritás kockázatok csökkenése mellett nőtt a kontrollok szintje.

2.2. Az ellenőrző intézmények kockázaterzékenysége

A kutatási eredmények azt mutatják, hogy az ellenőrző szervezetek kockázaterzékenysége, vagyis az a képesség, hogy a valóban magasabb kockázatot hordozó intézményeket válasszák ki jelentős. A kutatás szerint a hazai ellenőrző szervezetek a magasabb kockázattal rendelkező intézményeknél folytatnak le vizsgálatokat, így kiválasztási tevékenységük kockázat-alapú, kockázaterzékeny. Mindhárom vizsgált ellenőrző intézmény (ÁSZ, NAV, hatóságok) által kiválasztott szervezetek szignifikánsan magasabb kockázatokkal rendelkeztek, mint a nem ellenőrzött szervezetek.

Az ÁSZ által ellenőrzött közintézményeknél az Eredendő Veszélyeztetettségi Tényezők index átlaga 38 százalékos volt, a Korrupciós Veszélyeztetettséget Növelő Tényezők index átlaga 26 százalék, a kontrollokat jelző index átlaga pedig 69 százalék, míg a nem ellenőrzött szervezeteknél ugyanezek a mutatók sorrendben 29, 17, illetve 59 százalékot jeleztek. Az eredmény alapján az is megállapítható, hogy az ÁSZ pontosan azonosítja a magasabb kockázatokkal rendelkező intézményeket; a kutatás eredményei szerint az ellenőrzéssel foglalkozó hatóságok közül az integritás kockázatok tekintetében a Számvevőszék kiválasztási rendszere működik a leghatékonyabban.

2.3. A kitöltés gyakorisága

A kutatás azt is vizsgálta, hogy a kérdőív kitöltésének gyakorisága miképpen függ össze az integritás kockázatok és kontrollok alakulásával. A tapasztalatok szerint minél több felmérésben vettek részt az intézmények 2013 és 2016 között, annál magasabbak lettek mind a kockázati, mind a kontrollindexek értékei. Az Eredendő Veszélyeztetettségi Tényezők index például az egy és két alkalommal résztvevők esetében 29, a három alkalommal résztvevők esetében 35, míg a kérdőívet mind a négy alkalommal kitöltők esetében 39 százalék volt.

A mutató emelkedése arra utal, hogy a felméréshez gyakrabban csatlakozó intézmények pontosabban és tudatosabban azonosítják a saját működésükben rejlő kockázatokat, mint a felmérést ritkábban kitöltő szervezetek. A magasabb kockázati szinthez szükséges kontrollok kiépítését kimutathatóan

elősegíti az Integritás felmérésben való többszöri részvétel. A kutatási eredmények szerint a rendszeres résztvevők eleve elkötelezettebbek voltak az integritási kontrolljaik kiépítésében, és évről évre jobb eredményeket értek el, míg ugyanez nem mondható el a kevésbé aktív válaszadókról.

Szintén fontos tapasztalat volt, hogy a rendszeres kitöltők körében gyakoribbá vált a speciális korrupcióellenes eljárások és rendszerek alkalmazása. Az Integritás felmérésben mind a négy alkalommal résztvevő intézmények közt a 2013-as 35 százalékról 2016-ra 54 százalékra emelkedett az etikai szabállyal rendelkezők aránya, míg a rendszeres korrupciós kockázatelemzést végzők száma 10-ről 23 százalékra nőtt. Mindezek alapján megállapítható, hogy a felmérésben való gyakori részvétel kimutathatóan hozzájárul a korrupcióval szembeni védettség kialakításához.

1. A kutatás célja és kérdései

Az ÁSZ által 2011 óta évente elvégzett Integritás felmérés célja a közszféra intézményeiben fellelhető azon kockázatok azonosítása, amelyek károsan befolyásolhatják az adott szervezetek integritását. Az adatfelvétel másik jelentős célja, hogy feltérképezze a kockázatok és az azok kezelésére szolgáló kontrollok kiépítettségi szintjét. Az ÁSZ kiemelt feladatának érzi az integritás szemléletet elfogadó és érvényre juttató intézményi kör bővítését. Végző célként az Állami Számvevőszék a magyar közszférában a kultúraváltás elősegítését, az integritáson alapuló intézményi működés megteremtését és a kockázatokban való gondolkodás terjesztését fogalmazta meg (Domokos et al. 2016).

Az Állami Számvevőszék jelen kutatásának célja, hogy a 2011 óta zajló Integritás felmérés legfrissebb eredményeiről számot adjon, illetve felhívja a figyelmet a fontosabb, integritással kapcsolatos sajátosságokra, változásokra. A kutatás támogatást nyújthat az integritással kapcsolatos további programok, intézkedési tervek kidolgozására a közszféra intézményei, a felügyeleti szervezetek és az ellenőrző szervezetek számára.

Kutatásunk célja kapcsolódik a korábbi felmérések eredményeihez. Az Állami Számvevőszék 2013. évi Integritás felméréséhez képest a 2016-ban részt vevők száma és köre jelentősen kibővült, amely lehetőséget teremt a korrupciós kockázatok és a kezelésükhöz rendelt kontrollok minden eddiginél teljesebb felmérésére és a változások bemutatására.

A kutatásunk kérdései az alábbiak voltak:

- Miképpen alakultak a közintézmények integritás kockázatai és kontrollojai a 2013 és 2016 közötti időszakban?
- Milyen jelentős változás történt az integritás kockázatok és kontrollok tekintetében az egyes intézménycsoportok esetében?
- Milyen összefüggés állapítható meg az ÁSZ ellenőrzései és az integritás kockázatok és kontrollok között?
- Milyen az egyes ellenőrző intézmények (ÁSZ, NAV, hatóságok) kockázati érzékenysége, kockázat-alapú kiválasztásának eredményessége?
- Miképpen befolyásolja az integritáskockázatok és kontrollok szintjét az Integritás felmérésben való részvétel gyakorisága?

2. Az integritás fogalma és helyzete

2.1. Az integritás fogalma

A latin eredetű integritás „kifejezés olyasvalakit vagy valamit jelöl, aki, vagy ami romlatlan, sértetlen, feddhetetlen, továbbá az erényre, megvesztegethetetlenségre, a tisztaság állapotára is utal” (Báger, 2012). Az integritás, vagy etikus magatartás/működés többet jelent, mint nem korruptnak lenni. Az integritás egy személy vagy szervezet azon minőségi ismérve, jellemzője, amely a szervezet vagy a társadalom tagjai által elfogadott morális értékek, standardok és szabályok szerinti cselekvés/működés minőségére utal (Kolthoff, 2007). A definíció alapján látható, hogy az integritás fogalma nagyon komplex. Ugyanakkor Kolthoff a művében az integritás egyik központi elemére is rámutat, amely nem más, mint a bizalom. Pontosabban a szerző a bizalom elvesztését írja le az integritás sérüléseként, legyen szó akár személyekről, akár szervezetekről. A bizalom elvesztését követően a személy vagy szervezet már képtelen betölteni szerepét és ellátni feladatait.

Az integritás a közszolgálati tisztviselők esetében azokat a személyeket jellemzi, akik munkavégzésük során mindvégig „tisztelőben tartják a jó közigazgatás értékeit és normáit.” A személyi integritás olyan értékeket foglal magában, mint a „megvesztegethetetlenség, a szakmai felkészültség, a pártatlanság, az elfogulatlanság, a jogszabályok betartása, a közösségi érdekek előtérbe helyezése az egyéni érdekekkel szemben, az erkölcsi feddhetetlenség, a becsületesség, az őszinteség, a közvetlenség, a semlegesség, a megfontoltság, a megbízhatóság, az ügyfél centrikusság, a tisztelet, az objektivitás és az illet tudás. A közszolgálati tisztviselőknek törekedniük kell arra, hogy a rájuk ruházott felelősséggel, valamint a rendelkezésükre álló hatalommal, információval és forrásokkal az emberek javára, illetve az általuk szolgált közérdekre figyelemmel éljenek, és helyesen járjanak el mind munkatársaikkal, mind másokkal szemben”(Báger, 2012).

Az integritás a szervezetek esetében is értelmezhető. Egyetértünk Báger Gusztáv szervezeti integritásra vonatkozó vélekedésével, miszerint: „...egy szervezet köteles mindent megtenni annak érdekében, hogy alkalmazottai ellenálljanak a kísértéseknek”. Ugyanakkor fontos cél, hogy a szervezet a kitűzött céljainak megvalósítását az általa vallott elveknek, értékeknek megfelelően végrehajtsa. A szervezetnek az alkalmazottak és a külső partnerek (pl.: ügyfél) körében folyamatosan törekednie kell a kiszámíthatóság és az átláthatóság fenntartására ezzel megalapozva az integritás érvényesüléséhez elengedhetetlen kölcsönös bizalmi viszonyok kialakulását és megőrzését. Ennek érdekében a szervezetnek olyan szakmai menedzsmentet kell kialakítania, amely:

- kiépíti az integritás elvei és értékei mellett elkötelezett, a szervezet előzetesen definiált céljainak eléréséhez és feladatainak végrehajtásához leginkább megfelelő szervezeti struktúrát, valamint megalkotja a szervezeti rendre és a működésre vonatkozó szabályokat;
- szabályszerűen, a szervezet által vallott elveknek, értékeknek megfelelően hatékonyan és eredményesen ellátja feladatait, azok végrehajtását folyamatosan ellenőrzi;
- céljainak eléréséhez szükséges alkalmazottainak teljesítményét elismeri, támogatja és ösztönzi fejlődésüket, belső képzések formájában folyamatosan tudatosítja bennük a szervezet által vallott integritás elveket és értékeit.

A jogalkotó az integritás nemzetközileg elfogadott definícióit figyelembe véve – amelyek a fent leírtakban is megjelennek – létrehozta a közzsféra intézményei számára kötelező integritás fogalmat. Az államigazgatási szervezetek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásának rendjéről szóló 50/2013. (II. 25.) Korm. rendelet a következőképpen határozza meg az integritás fogalmát: „... az államigazgatási szerv szabályszerű, a hivatali szervezet vezetője és az irányító szerv által meghatározott célkitűzéseknek, értékeknek és elveknek megfelelő működése”.

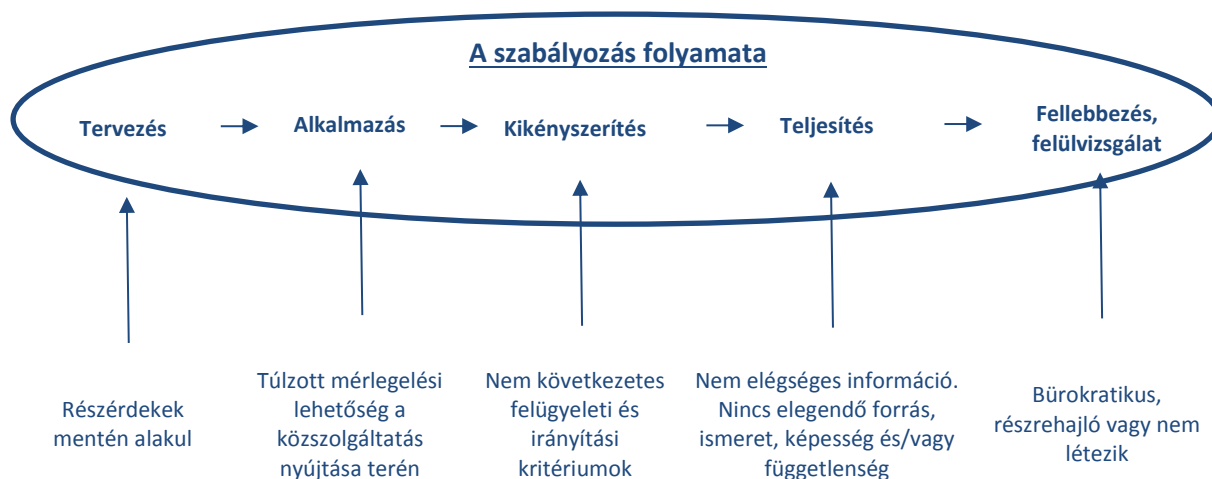
A Nemzetgazdasági Minisztérium által 2012-ben kiadott „Magyarországi államháztartási belső kontroll standardok Útmutató” a következőképpen definiálja az integritást: Az „integritás” – egyik gyakran használt jelentése szerint – az elvek, értékek, cselekvések, módszerek, intézkedések konzisztenciáját jelenti, vagyis olyan magatartásmódot, amely meghatározott értékeknek megfelel. Integritás-irányítási rendszer bevezetése a szervezetben a szervezethez rendelt közfeladatok integritás szempontú ellátását, az érték alapú működéssel (integritással) összefüggő szervezeti követelmények következetes érvényesítését jelenti. Kutatási jelentésünkben a Nemzetgazdasági Minisztérium útmutatójában található integritás fogalmát tekintjük elemzésünk fogalmi keretének.

2.2. Integritás és jó kormányzás

A közszféra intézményeinek integritása, a korrupciós veszélyeztetettség szintjének, vagy magának a korrupció érzékelésének mérésével kormányzati és civil szervezetek egyaránt foglalkoznak, amelyek már számos tanulmányban nyilvánosságra hozták megállapításaikat. Az integritásra és a korrupciós kockázatelemzésre fókuszáló kutatások összességében ugyanazokat a kockázati területeket azonosítják be a közszférában. Ilyen területek többek között a közbeszerzési tevékenység, a szabályozási folyamatok vagy a szervezetek tevékenységéhez, gazdálkodásához kapcsolódó felügyeleti és ellenőrzési tevékenység.

Az OECD szerint az integritás a jó kormányzás egyik sarokköve, amely elősegíti a kormányzásba vetett bizalom fenntartását és a korrupció megelőzését. A szervezet a jó gyakorlatok felkutatásával, elvek, útmutatók, eszközök fejlesztésével segíti az országok integritás keretrendszerének fejlesztését. Az OECD megközelítése a korrupcióval, a csalással összefüggő kockázati területekre fókuszál. Az OECD az integritással kapcsolatos felmérései során kialakított egy keretrendszert, amelyben megjelölte a lehetséges okokat a korrupcióra vonatkozóan (OECD, 2005). Az egyik fő ok a szabályozási keretrendszer helytelen működése, amely táptalaja lehet a korrupciónak (Bertók, 2008). A korrupció a szabályozás minden szakaszában megjelenhet (1. ábra).

1. ábra: A rossz szabályozás táplálja a korrupciót

Forrás: Bertók 2008 (ÁSZ fordítás és szerkesztés)

2.3. Ellenőrzés és integritás

A legfőbb pénzügyi ellenőrző szervezetekkel szemben egyre erőteljesebben felmerülő igény, hogy ellenőrzéseiket kiterjesszék az integritásra, az etikai kérdések vizsgálatára is. Ezért jelenleg az EUROSAI audit és etika munkacsoportja (Task Force Audit&Ethics) azon dolgozik, hogy az említett területre egy, a legjobb nemzetközi gyakorlatokon alapuló sztenderd ellenőrzési eljárást dolgozzon ki. A munkacsoport 2012-ben megkezdte a legjobb számvevőszéki gyakorlatok összegyűjtését, amelyet egy összefoglaló kiadványban nyilvánosságra is hozott a honlapján (EUROSAI, 2013). A munkacsoport az egyes ellenőrző szervezetek gyakorlata alapján megállapította, hogy az etikai követelmények érvényesülésének ellenőrzésében egymástól teljesen eltérő megközelítések léteznek. Egyes ellenőrző szervezetek az etikai ellenőrzések alatt a kontrollrendszerek erősségének értékelését, míg mások a szervezeti integritás tanulmányozását értik. Az összefoglaló tanulmány – az egyes nemzeti ellenőrző szervezetek gyakorlatának bemutatása mellett – az OECD országok tapasztalatai alapján rávilágít azokra a tényezőkre, amelyek támogathatják a legfőbb pénzügyi ellenőrző szervezetek integritás kultúra fejlesztésére irányuló törekvéseit. Ilyen tényező például a korrupció megelőzését, felderítését, szankcionálását magában foglaló koherens, világos rendszer vagy az alapvető integritás eszközök (pl.: etikai szabályzat, összeférhetetlenségi szabályok, közérdekű bejelentők védelme, stb.) kialakítása.

A Transparency International (továbbiakban: TI) az általa fejlesztett Nemzeti Integritás Rendszer koncepcióját használta fel az Európai Unió integritás rendszeréről szóló tanulmányának elkészítéséhez. A szervezet a Nemzeti Integritás Rendszer koncepcióját eredetileg egy-egy állam korrupcióellenes rendszerének, tevékenységének értékelésére alakította ki. A 2013 és 2014 között végzett kutatás a koncepció első nemzetek feletti szintű alkalmazására tett kísérletet. A koncepció lényege, hogy a kutatók a kormányzás 13 kulcsfunkcióját értékelik kvalitatív eljárások révén (pl.: interjú készítés, dokumentumok, jogszabályok elemzése). Az EU sajátosságai miatt integritás rendszer értékelésénél nem a kormányzási funkciókat, hanem az EU egyes intézményeit (pl.: Európai Számvevőszék, Európai Csalás Elleni Hivatal) értékelték a TI szakértői. A kutatás célja az EU intézményeinek belső korrupciós és integritás kockázatainak, illetve a vizsgált intézmények korrupcióellenes szerepének értékelése volt (erősségek és gyengeségek meghatározása, valamint javaslatok megfogalmazása). A kutatás megállapította, hogy az audit szervezetek minden hozzáféréshez szükséges joggal fel vannak ruházva ahhoz, hogy információt szerezzenek és áttekinthessék az egyes szervezetek teljesítményét, növelve ezzel az integritást (TI 2014).

Egy 2016-ban publikált empirikus tanulmány a malajziai közsféra tekintetében a jó kormányzás és az integritás rendszer viszonyát vizsgálta meg. A tanulmány a jó kormányzás tényezői között vizsgálta az ellenőrzési tevékenységet és a csalással összefüggő kontrollokat. Felmérésében összesen 682 hivatalt kért fel válaszadásra, amelyből összesen 109 kérdőív érkezett vissza. Az említett két tényező tekintetében matematikai statisztikai eszközökkel megállapította, hogy az ellenőrzési tevékenység folytatása, a csalással összefüggő kontrollok alkalmazása, valamint az integritás rendszer működtetése között statisztikailag szignifikáns pozitív kapcsolat van (Khalid, 2016).

Egy másik 2016-ban publikált tanulmány a legfőbb pénzügyi ellenőrző szervezetek korrupció elleni küzdelemben betöltött szerepét vizsgálta az Európai Unióban. A kutatók kérdésük megválaszolásához a kormányzati tevékenységben rejlő azon korrupciót vizsgálták, amelyek az erőforrások csökkenéséhez, a gazdaság teljesítményének visszaeséséhez, az alacsony életszínvonalhoz, a kormányzatba vetett bizalom elvesztéséhez és a kormányzati teljesítmény csökkenéséhez vezetnek. Az empirikus kutatás megállapította, hogy abban az országban, ahol a legfőbb pénzügyi ellenőrző szerv bíróságként működik, ott nagyobb valószínűséggel magasabb lesz a korrupciós szint, mint ahol az ellenőrzési feladatokat más szervezeti keretek között végzik (Tara, Gherai, Droj, Matica, 2016).

3. Módszertan

3.1. A felmérés célterülete, adatbázisa

Az ÁSZ vállalta, hogy a 2009-ben elindított európai uniós finanszírozású Integritás Projekt 2017-ig tartó fenntartási szakaszában évente elvégzi a közsféra intézményei körében az Integritás felmérést. Az országos adatfelmérésre – az ÁSZ Integritás Portáljáról letölthető elektronikus kérdőív alkalmazásával – 2016-ban már hatodik alkalommal került sor. A 2016-os felmérés elsődlegesen az elmúlt három évre kérdez rá, amely a 2013. január 1-je és 2015. december 31-e közötti időszakot fedi le. Ahol a kérdés nem tartalmaz utalást a hároméves időszakra, ott a válaszadónak a 2015. december 31-én fennálló állapotot kellett figyelembe venni.

A 2016. évi adatfelvételben válaszadásra felkérendő szervezetek adatbázisát a Magyar Államkincstár 2015. december 31-ei állapotának megfelelő törzskönyvi nyilvántartása képezte. Ezt az adatbázist kiegészítettük a tankerületekkel, amely így összesen 25271 aktív és már megszűnt szervezetet tartalmazott. Az adatfelvétel 2016. május 25. és július 11. között zajlott.

3.2. A kérdőív kialakítása, szerkezete

Elsődleges célunk a közszférába tartozó intézmények korrupciós kockázati jellemzőinek feltárása volt. A közsféra intézményei korrupciós kockázatainak és a kapcsolódó kontrollok kiépítettségének meghatározására egy 169 kérdésből és 16 kérdéscsoportból álló kérdőívet használtunk fel. Ugyanazt az egységes kérdőívet töltik ki az eltérő jogállású és eltérő intézménycsoportba sorolt intézmények. A felmérés keretében szolgáltatott adatok helytállóságát a kutatás során nem ellenőrzi az ÁSZ. A kérdőívet és az ahhoz tartozó kitöltési útmutatót (súgó) a hatályos jogszabályokkal való összhang érdekében felülvizsgáltuk. A 2016. évi integritás kérdőív – a korábbi felmérési években használt kérdőívektől eltérően – tartalmaz 14 olyan kérdést is, amelyek nagyobb rálátást biztosíthatnak a nem közhatalmi jogosítványokkal rendelkező intézmények korrupciós kockázataira. Az ezekre a kérdésekre adott válaszok a korábbi felmérésekkel való összehasonlíthatóság miatt az elsődlegesen számított korrupciós indexekbe nem számítanak bele, ugyanakkor ezek a válaszok is kiértékelésre kerülnek.

A 169 kérdés nagyobb részét dichotóm (igen-nem) kérdések alkotják, az intézményi sajátosságokhoz való igazodás miatt egyes esetekben „nem értelmezhető” válaszopcióval kiegészítve. Az említettek mellett feleletválasztós kérdések is megtalálhatók a kérdőív struktúrájában, melyek között vannak egy, illetőleg több válasz megjelölését is lehetővé tevő kérdések. A harmadik kérdéscsoportba tartoznak azok a kérdések, amelyeknél a kitöltő szervezet maga adja meg a választ egy-egy számadat beírásával. A kérdőív kitöltése önkéntes alapon működött. A kérdőív az adatfelvétel időszakában az alábbi honlapon volt elérhető: <http://integritas.asz.hu/>.

3.3. Adatok feldolgozása, indexek képzése

A kérdőívre adott válaszok beérkezése után a rendelkezésre álló adatállományt rendszereztük, majd megtisztítottuk. Az egyes változókat statisztikai módszerekkel is feldolgozhatóvá tettük, amelyeket az IBM SPSS Statistics, valamint a Microsoft Excel program segítségével elemeztük ki. Azokat az eseteket, ahol a válaszadók nem adtak meg adatokat, vagy nem adtak értékelhető választ, hiányos adatként⁴ kezeltük a rendszerben. A kérdőívre adott válaszok alapján – előzetesen definiált algoritmus

⁴ A hiányos adatok kezelésével az egyes elemzések során az alapul szolgáló elemszám néhány esetben kevesebb, mint a felmérést kitöltő szervezetek száma.

segítségével – az informatikai adatfelvételi és adatfeldolgozó rendszer az intézmények korrupciós érintettségére vonatkozóan százalékos formában kifejezett indexet számol. Ezek a következők:

Az **Eredendő Veszélyeztetettségi Tényezők (EVT)** index a szervezetek jogállásától és feladatkörétől függő eredendő veszélyeztetettség összetevőit teszi mérhetővé. Ezt olyan tényezők határozzák meg, melyek alakítása az alapító szerv jogalkotási hatáskörébe tartozik, így például a hatósági jogalkalmazás, a (jogi) szabályozás, vagy a különféle (oktatási, egészségügyi, szociális és kulturális) közszolgáltatások nyújtása. Ebbe a körbe tartozik például az építési engedélyek kiadása. Amely szervezetnek van ilyen feladata, annak nyilvánvalóan magasabb az integritás kockázati szintje, mint annak, amelynek ilyen típusú feladata nincsen.

A **Korrupciós Veszélyeket Növelő Tényezők (KVNT)** index az egyes intézmények napi működésétől függő – az eredendő veszélyeztetettséget növelő – összetevőket jeleníti meg. Ez leképezi a költségvetési szervezetek jogi/intézményi környezetének jellemzőit, működésük kiszámíthatóságát, stabilitását, továbbá az intézmények működtetése során jelentkező – alapvetően a mindenkori menedzsment döntéseitől befolyásolt – olyan változó tényezőket, mint a stratégiai célok meghatározása, a szervezeti struktúra és kultúra alakítása, valamint a személyi és költségvetési erőforrásokkal, illetve a közbeszerzésekkel való gazdálkodás. Amennyiben például egy intézmény Uniós forrásból fejlesztést valósít meg, úgy az ehhez kapcsolódó közbeszerzési pályázatok kiírása, azok elbírálása, a megbízási szerződések megkötése stb. olyan veszélyeztetettséget növelő tényezők, amelyek túlmutatnak az intézmény eredeti jogállásából, feladatköreiből adódó integritás kockázatokon.

A harmadik a **Kockázatokat Mérséklő Kontrollok Tényezője (KMKT)** az index azt tükrözi, hogy az adott szervezetnél léteznek-e intézményesült kontrollok, illetőleg, hogy ezek ténylegesen működnek-e, betöltik-e rendeltetésüket. Ehhez az indexhez további olyan faktorok tartoznak, mint a szervezet belső szabályozása, a külső és belső ellenőrzés, valamint az egyéb integritás kontrollok: etikai követelmények meghatározása, összeférhetlenségi helyzetek kezelése, a bejelentések, panaszok kezelése, rendszeres kockázatelemzés és tudatos stratégiai menedzsment. Ha például a már említett építési engedélyek kiadására gondolunk, mint eredendő kockázatra, a KMKT a kockázat kezelésére kiépített kontrollok meglétét és működését mutatja, mint például: szabályozták-e a hatósági döntéshozó és a kérvényező közötti összeférhetlenséget, tiltották-e az ajándék elfogadását, transzparens-e a döntési folyamat.

Az elemzés során a 2016. évi adatokat a korábbi évek adatfelvételi eredményeinek tükrében is megvizsgáltuk, valamint elvégeztük az egyes kockázati és kontrolltényezők közötti összefüggések beazonosítását. Az egyes kutatási kérdések megválaszolása érdekében utánkövetéses (longitudinális), illetőleg keresztmetszeti vizsgálatokat végeztünk. A keresztmetszeti vizsgálat egy időpontban végzett megfigyelésre támaszkodik. A longitudinális vizsgálatokban több különböző időpontra vonatkozóan végzünk megfigyeléseket.

Az elemzésben leíró és következtető statisztikai módszerekkel dolgoztunk, többek között független mintás próbákat, varianciaanalízist, nem parametrikus tesztek végeztünk. Ezen módszerek segítségével különböző tényezők közötti együttjárásokat azonosítottunk. A tesztek kiértékeléséhez, a tesztek lefuttatása során mindenhol 5 százalékos szignifikanciaszintet (α) használtunk. Amennyiben ezek értéke meghaladják az 5 százalékot (együtthatós formában 0,05), akkor szignifikáns, azaz jelentős változásokat azonosítunk, tehát a kutatási kérdésre kapott választ érvényesnek tekintjük. A szignifikancia szint azt mutatja meg, hogy a kérdéses összefüggés jelentős, azaz bizonyíthatóan nem a véletlennek köszönhető. A tesztek eredményeképpen empirikus szignifikanciaszinteket (p-értékeket) kaptunk. Az ábrákban és táblázatokban található csillagok a szignifikanciaszintet jelölik, a *** az egy

százalék alatti szignifikanciaszintet, a ** az egyszázalékos, míg a * az ötszázalékos szignifikanciaszintet jelöli. Vagyis az összefüggés erőssége *** szignifikancia szintnél a legmagasabb, ** szignifikancia szintnél ennél mérsékeltebb és *-os szint esetén legmérsékeltebb. Amennyiben nem tüntetünk fel csillagot, úgy az összefüggést tudományosan nem tekintjük bizonyítottnak.

Mivel sok esetben a különböző próbáknak előfeltétele van az alapsokaság eloszlására vonatkozóan, így kis elemszám esetében (<100 elem) - ahol az alapsokaságunk nem felel meg a parametrikus próbákhoz szükséges adott eloszlásnak -, nem parametrikus tesztet alkalmaztunk. Az egyes évek mintáiban voltak olyan intézménycsoportok, ahol a normális eloszlás, illetve a nagy elemszám – mint alkalmazási feltétel – nem teljesült. A nem parametrikus teszt segítségével szintén összehasonlítható két független minta, azonban itt mediánokat hasonlítunk össze, amely nem torzít, mint az átlag. A nem parametrikus teszt alkalmazásával szintén megbízható eredményeket kapunk.

3.4. Minta

2016-ban összesen 3002 szervezet töltött ki és küldött vissza kiértékelhető kérdőívet. Az adatok feldolgozása során a válaszadó szervezeteket a Kincstár Törzskönyvi nyilvántartásában rögzített szakágazati kódjaik (TEÁOR) alapján 15 intézménycsoportba soroltuk be (1. sz. melléklet).

A longitudinális vizsgálat során a minta összetételére számos tényező hatással volt – ezen tényezőkről a 4. fejezet ad részletes tájékoztatást – így a minta jelentős változást mutathatott. Az egyéb okok mellett - mivel a válaszadás önkéntes volt – a minta összetételét alapvetően befolyásolta a közsféra intézményeinek válaszadói hajlandósága. A mintánk a legtöbb intézménycsoport esetében nem tekinthető reprezentatívnak (2. sz. melléklet). Ahol a mintánk nem mutat reprezentativitást, a bemutatott eredményeket nem lehet a közsféra intézményeinek összességére kivetíteni. Bár a válaszadók összetétele a reprezentativitást nem elégíti ki, de a nagy elemszám miatt az általános trendek bemutatathatóak. Az alapsokaságban vannak olyan intézménycsoportok, amelyekben a válaszadó intézmények köre és az alapsokaság intézménycsoporti szegmense teljes mértékben lefedik egymást (Kormányzati szervezetek, Területi igazgatási szervezetek). Az ezen intézménytípusokat érintő változásokról teljes képet kaphatunk. Külön jelezzük, ha a longitudinális vizsgálatok során a minta nagysága vagy összetétele jelentősen megváltozott, valamint bemutatjuk e változás irányát, és ennek az integritás kontrollokra való hatását.

Minden egyes éves adatfelvételben a helyi önkormányzatok alkotják a legnagyobb elemszámú intézménycsoportot. A 2016. évi adatfelvételben az összes válaszadó intézmény 45,8 százaléka helyi önkormányzat. Így az ebben a csoportban történt változások önmagukban képesek hatást gyakorolni a közsféra kockázati és kontrollszintjére. A helyi önkormányzatok magas részvétele kiemelt jelentőségű a kutatás szempontjából, mivel az állampolgárok – az általuk nyújtott közszolgáltatásokon keresztül – nagy számban kerülnek kapcsolatba ezekkel az intézményekkel. A kitöltő intézmények számának alakulásához vélhetőleg hozzájárult a korrupciós kockázatelemzést végző integritás tanácsadók megjelenése a Kormány irányítása vagy felügyelete alatt álló államigazgatási szervezeteknél, kivéve a rendvédelmi szervezeteket és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatot.⁵ A magas részvételt segítette az is, hogy a Kormányzat a Nemzeti Korrupcióellenes Program és az azzal összefüggő intézkedések 2015-2016. évre vonatkozó terve elfogadásáról szóló határozatába⁶ foglalta az ÁSZ Integritás felméréséhez történő csatlakozás népszerűsítését, valamint az ÁSZ Integritás

⁵ 50/2013. (II.25.) Korm. rendelet

⁶ 1336/2015. (V.27.) Korm. határozat

Támogatók Köre elnevezésű kezdeményezése. Ezek azok a szervezetek, amelyek vállalták, hogy 2017-ig minden évben részt vesznek az Állami Számvevőszék korrupcióellenes felmérésében.

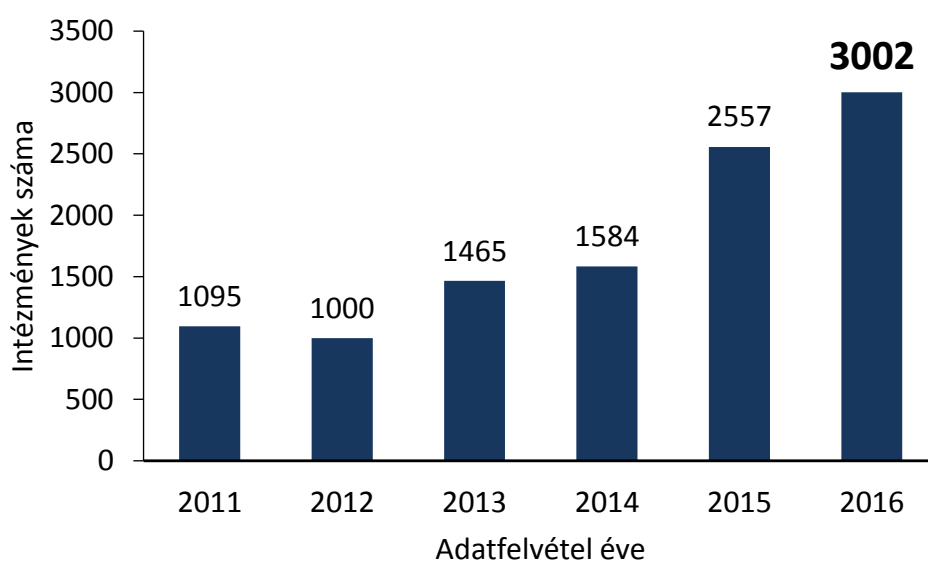
Az 1. táblázat ismerteti a felmérésben definiált intézménycsoportokat és az azokba sorolt szervezetek számát. Az egyes intézménycsoportokba sorolt tevékenységeket a 1. sz. melléklet ismerteti.

1. táblázat: Válaszadók száma a 2016. évi intézménycsoporti besorolás szerint (db)

Intézménycsoport neve (2016)	Évek			
	2013	2014	2015	2016
Általános és középfokú oktatás	201	288	133	81
Egészségügyi intézmények	54	53	110	110
Egyéb - igazgatási tevékenység	46	48	195	175
Egyéb tevékenységek	41	47	14	72
Felsőoktatás	22	23	25	23
Független államhatalmi szervezetek	6	6	9	12
Helyi önkormányzat	670	706	1106	1376
Igazságszolgáltatás	22	25	29	23
Kormányzati szervezetek	7	7	8	10
Kulturális és szabadidős intézmények	65	62	185	223
Óvoda, bölcsőde	147	153	303	380
Rend- és honvédelem	64	61	123	123
Szociális ellátóintézmények	82	74	276	354
Területi igazgatási szervezetek	24	20	20	20
Tudományos kutatás, fejlesztés	11	11	22	20
Összesen:	1462	1584	2557	3002

Amennyiben a 2016. évi adatfelvételben résztvevő intézmények számát (3002) összevetjük a korábbi évek felméréseinek részvételi adataival, akkor láthatóvá válik, hogy a 2013-ban megkezdődött emelkedés tovább folytatódott (lásd 2. ábra).

2. ábra: Válaszadó intézmények számának alakulása (2011-2016)

A 2016. évi adatfelvételben választ adó intézmények foglalkoztatják a közsféra alkalmazottainak (kormánytisztviselő, köztisztviselő, közalkalmazott) 61,3 százalékát. A következő fejezetben az

Integritás felmérés általános és a kiemelt kutatási területeire vonatkozó eredményeit ismertetjük részletesen. Meg kell jegyezni, hogy a minta összetétele több intézménycsoport esetében jelentősen megváltozott 2013-ról 2016-ra. Ezeket a változásokat a kutatás eredményeinek bemutatása során részletesen ismertetjük.

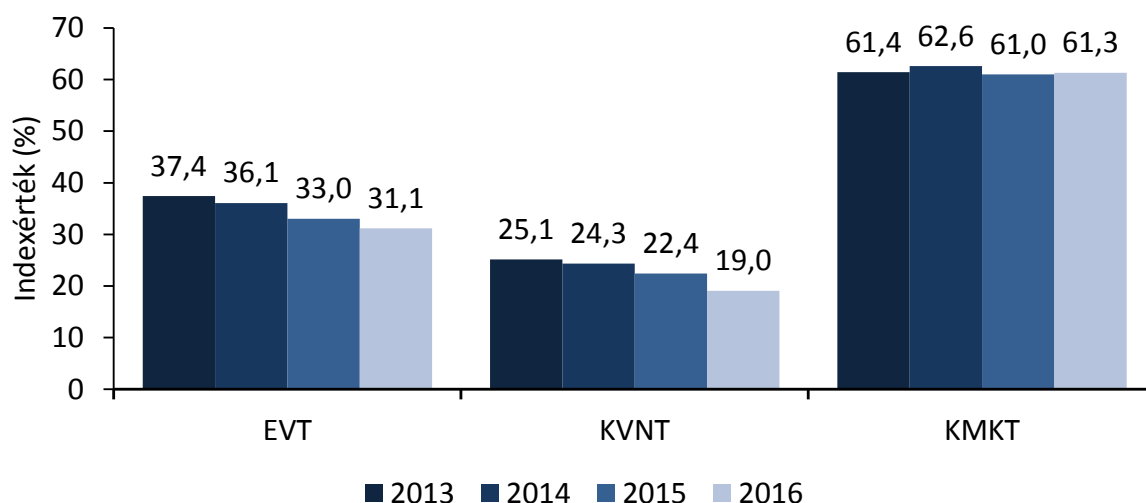
4. Eredmények

Az eredmények ismertetésekor külön alfejezetekben mutatjuk be a közsféra egészére és az egyes intézménycsoportokra általánosan jellemző korrupciós kockázati és kontrollszint alakulását a legutóbbi négy adatfelvétel tükrében (2013-2016). Ugyancsak külön alfejezetekben foglalkozunk az ÁSZ ellenőrzések kontrollszintre gyakorolt hatásával, a külső ellenőrző szervezetek kockázatterzékenységével, valamint az integritás kockázatok és kontrollok szintje és az Integritás felmérésben való részvétel gyakorisága közötti összefüggésekkel.

4.1. A közintézmények integritás kockázatai és kontrolljai a 2013 és 2016 közötti időszakban

A közsféra egészére a 2013 és 2016 közötti időszakban jellemző integritás kockázati és kontrollszint alakulását vizsgáltuk meg (3. ábra).

3. ábra: 2016-os részvételi adatokkal súlyozott átlagos indexértékek⁷ (2013-2016)

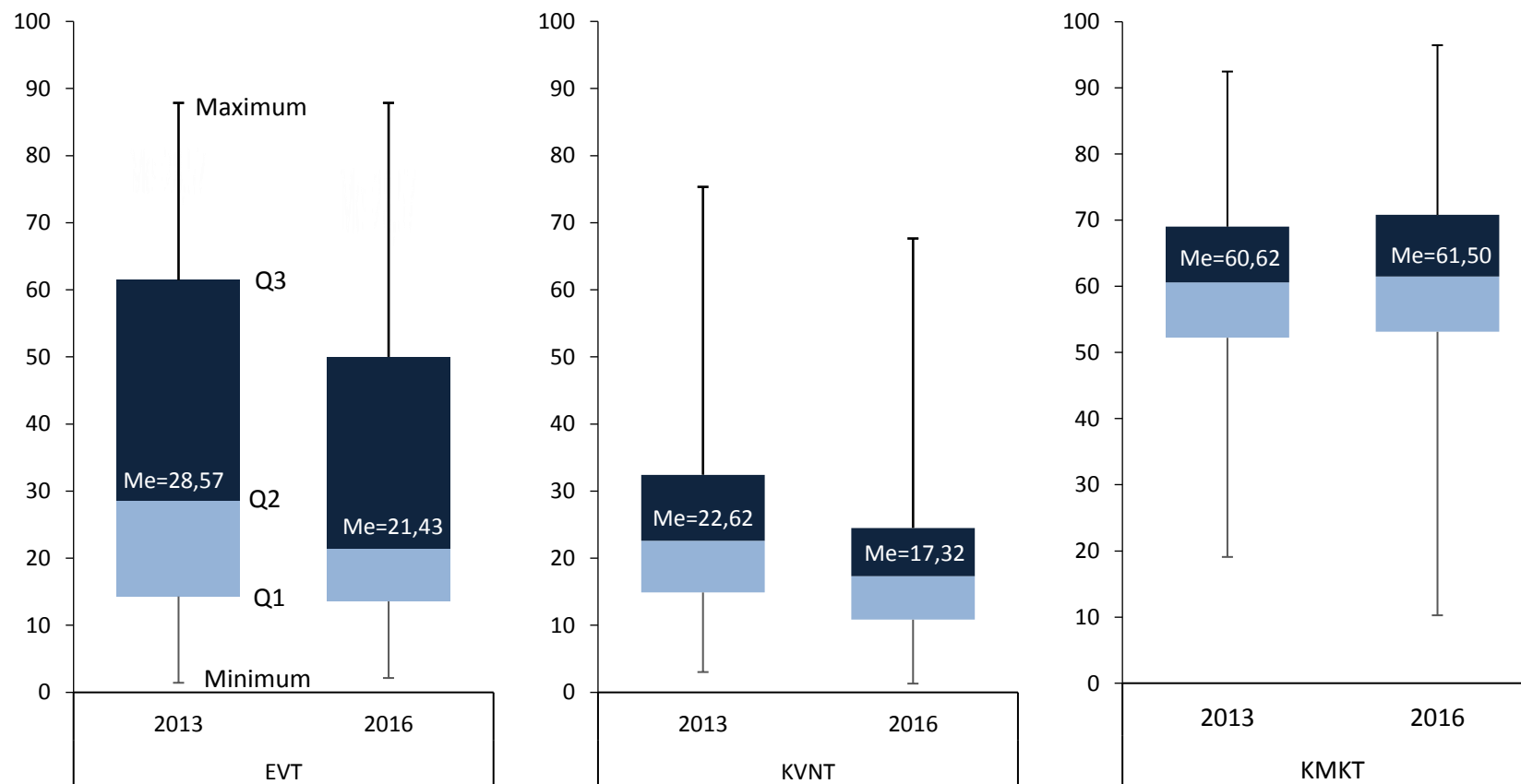

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a kockázatok tekintetében jelentős csökkenés történt, míg a kontrollok tekintetében nem állapítható meg szignifikáns változás. A 4. ábrán ezen változásokat szemléltettük, boxplotok (dobozábra) segítségével. Ebben a vizsgálatban az egyes indexek mediánjait hasonlítottuk össze a kiugró értékek torzításának elkerülése érdekében⁸. Egyértelműen megállapítható (3. melléklet), hogy az indexek középértékei (mind az átlag, mind a medián) között jelentős csökkenés történt a kockázatoknál, míg a kontrolloknál olyan, csekély mértékű változás történt, amely nem szignifikáns (lásd 4. ábra).

⁷ A 2013 és 2015 közötti intézménycsoporti átlagos indexértékeket a 2016. évi intézménycsoporti részvételi adatokkal súlyoztuk. Ezekből a súlyozott intézménycsoporti indexértékekből állítottuk össze a teljes válaszadói körre vonatkozó éves súlyozott indexértékeinket.

⁸ A boxplotok mellett független kétmintás T-próba segítségével vizsgáltuk az adatokat, amely már az átlagokat szemlélteti (1. sz. melléklet). Az átlagban megjelenő torzítás a kiugró értékek (outlierek) miatt következhet be, amely így az átlagot jelentősen eltolhatja.

4. ábra: Az egyes indexekhez tartozó boxplotok 2013-ban és 2016-ban

Megjegyzés: A boxploton a minimum értékek, a maximum értékek, az alsó (Q1) és felső kvartilisek (Q3), valamint a medián (=második kvartilis, Q2) látható. A doboz belsejében a vonal a mediánt jelöli, amely megbízhatóbb becslést ad, mert az átlag torzíthat. A boxploton felvett értékekre példaként: a 2013-as EVT esetében a legkisebb indexérték 1 százalék volt, amelyet az alsó vonal jelöl. A doboz alján látható érték a minimumérték és a medián közötti érték felezőpontját adja meg, amely ebben az esetben 14,29 százalék. A 2013-as EVT indexértékek alacsonyabb fele legfeljebb 28,57 százalék (medián). A medián és a maximum érték felénél található EVT indexérték 61,43 százalék, míg a maximális érték 88 százalék volt. A vizsgálatot ötszázalékos szignifikanciaszinten végeztük el.

4.2. Integritás kockázatok és kontrollok alakulása: intézménycsoportok

A felmérésben előzetesen definiált 15 intézménycsoport 2013. és 2016. évi indexértékeit hasonlítottuk össze, hogy képet alkossunk az egyes csoportok kockázati és kontrollszintjének változásáról.⁹ Azért ezt a két évet hasonlítottuk össze, mert a jogállásokban bekövetkező változások időpontját, illetve azok hatását nem lehetséges pontosan meghatározni. Erre tekintettel célszerű két időpontnak az összehasonlítását elvégezni, amely két időpont között a változásokat azonosítottuk. A jogállás módosulása körében azon, jogszabályokban megjelenő jelentős változásokat vettük számításba, amelyek hatást gyakorolhattak többek között az adott intézmény tevékenységére, irányítására, felügyeletére, szervezetére, képviselőire.

Az intézménycsoportok közül a helyi önkormányzatok csoportja tartalmazza a legtöbb válaszadó intézményt. A 2016. évi felmérésben az összes válaszadó intézmény 45,8 százaléka helyi önkormányzat, polgármesteri hivatal vagy közös önkormányzati hivatal. Az utóbbi években a helyi önkormányzatok körében történt változások - jogállást, feladat- és hatáskört érintő átalakulások - önmagukban képesek hatást gyakorolni a közszféra egészének kockázati és kontrollszintjére. A helyi önkormányzatok magas részvétele kiemelt jelentőségű a kutatás szempontjából, mivel az állampolgárok elsődlegesen – az általuk nyújtott közszolgáltatásokon keresztül – kerülnek kapcsolatba ezekkel az intézményekkel. A kutatás eredményeként megállapítottuk, hogy a jogállást érintő változások mellett az indexértékek alakulását többek között befolyásolta még a válaszadói kört érintő változás, a külső ellenőrző szervezetek tevékenysége, valamint az integritás felmérésekben való részvétel gyakorisága.

A 2013-2016 felmérési években az Integritás felmérés végrehajtására (adatfelvétel, adatfeldolgozás, intézménycsoporti besorolás, intézménycsoporti kockázati indexek, kontrollmutatók alakulása) befolyással volt, hogy az államigazgatási szervezetrendszerben jelentős strukturális változások (intézmények átalakítása, megszűnése, beolvadása, összevonások, feladatátcsoportosítások) mentek végbe.

Először a jogállás megváltozásának elemzését mutatjuk be, ezt követően az értékek változását követjük nyomon az egyes csoportokon belül. Mivel az átlagok torzíthatnak, ezért az egyes intézménytípusok indexeinek mediánjait vizsgáljuk a 2013-ról 2016-os évre történő szignifikáns változások tekintetében. A nem parametrikus teszttel a szignifikáns eltérések jól láthatóak. A 2. táblázat az egyes intézménycsoportok esetében szemlélteti a 2013-ról 2016-ra bekövetkező jogállással kapcsolatos változásokat. A 2013-as indexértékek középpértékeinek összehasonlítását végeztük el a 2013-ban az integritás projektben résztvevők és a 2016-os mintába bekerülő válaszadók között. A két minta elemszáma nem azonos, ráadásul az intézménycsoporti besorolás miatt helyenként kis elemszámú mintát kaptunk, így a vizsgálatot nem parametrikus teszttel végeztük el. Eredményeink azt mutatják, hogy több intézménytípus esetében az Eredendő Veszélyeztetettség Tényezők és a Korruptió Veszélyeztetettséget Növelő Tényezők indexértéke szignifikánsan csökkent (egyéb – igazgatási tevékenységek, helyi önkormányzatok, és a kulturális és szabadidős intézmények). Az általános és középfokú oktatás esetében az EVT, valamint a KVNT is növekedett, ezzel egy időben viszont jelentősen magasabb kontrollokat mértünk a 2016-ban megkérdezett ilyen típusú intézménycsoportok körében. Ezen kívül a kontrollok jelentős növekedését találtuk a rend és honvédelmi, valamint a területi igazgatási szervezetek tekintetében.

⁹ A 5. sz. melléklet ismerteti az intézménycsoportok esetében az eredendő veszélyeztetettségre, a korrupciós kockázatokat növelő tényezők szintjére, valamint a kockázatokat mérséklő kontrollok kiépítettségére vonatkozó indexértékek alakulását

2. táblázat: Szignifikáns változások az egyes intézménycsoportokon belül

Intézménycsoport neve (2016)	Milyen szignifikáns változás volt (2013-2016)			Jogállás	Mintát érintő változás
	EVT	KVNT	KMKT	Feladat- és hatáskör változása	
Általános és középfokú oktatás	***	***	*	Változatlan	A helyi önkormányzati fenntartásban lévő általános és középiskolák betagozódtak a KLIK szervezetébe. Az intézménycsoportban így csak a magasabb kockázati és kontrollszinttel rendelkező minisztériumok háttérintézményeként működő szakközépiskolák és képzési centrumok maradtak az intézménycsoportban.
Egészségügyi intézmények				Csökkenés	Több, mint kétszeresére nőtt a válaszadók száma. Megnövekedett az alacsonyabb kockázati és kontrollszinttel rendelkező általános járóbeteg-ellátásra szakosodott intézmények száma.
Egyéb - igazgatási tevékenység	*	***	*	Bővülés	Közel négyszeresére nőtt a válaszadók száma. Bekerültek a csoportba a KLIK és a tankerületek, valamint megnövekedett a települési és területi helyi kisebbségi önkormányzatok igazgatási feladatait ellátó intézmények száma is.
Egyéb tevékenységek				Változatlan	Közel kétszeresére nőtt a válaszadók száma.
Felsőoktatás				Változatlan	
Független államhatalmi szervezetek				Változatlan	Több, mint kétszeresére nőtt a válaszadók száma.
Helyi önkormányzat	***	***		Csökkenés	Több, mint kétszeresére nőtt a válaszadók száma.
Igazságszolgáltatás				Változatlan	
Kormányzati szervezetek				Változatlan	Teljessé vált a válaszadó minisztériumok száma.
Kulturális és szabadidős intézmények	**	***		Változatlan	Közel négyszeresére nőtt a válaszadók száma.
Óvoda, bölcsőde	*	***		Változatlan	Több, mint kétszeresére nőtt a válaszadók

Intézménycsoport neve (2016)	Milyen szignifikáns változás volt (2013-2016)			Jogállás	Mintát érintő változás
	EVT	KVNT	KMKT	Feladat- és hatáskör változása	
Rend- és honvédelem		***	***	Változatlan	2016. évi adatfelvételben már részt vettek a honvédelmi intézmények is. A válaszadó intézmények száma több mint kétszeresére nőtt. ³
Szociális ellátóintézmények		*		Csökkenés	Közel négyszeresére nőtt a válaszadók száma.
Területi igazgatási szervezetek		*	***	Bővülés	
Tudományos kutatás, fejlesztés				Változatlan	Közel kétszeresére nőtt a válaszadók száma.

Jelmagyarázat			
Szín		Magyarázat	
		szignifikáns növekedés	
		szignifikáns csökkenés	
		nem történt szignifikáns változás	
Jelölés	Százalékos formában	Együtthatós formában	Magyarázat
*	5% alatti	>0,05	szignifikáns
**	1%	0,01	erősen szignifikáns
***	1% alatti	>0,01	legerősebben szignifikáns

A 2. táblázat alapján látható, hogy mely intézménytípusokban azonosítottunk jogállás változást, a feladatkör bővülését illetőleg csökkenését. A következőkben a fentiek alapján csoportosítva ismertetjük az egyes intézménycsoportok alakulását:

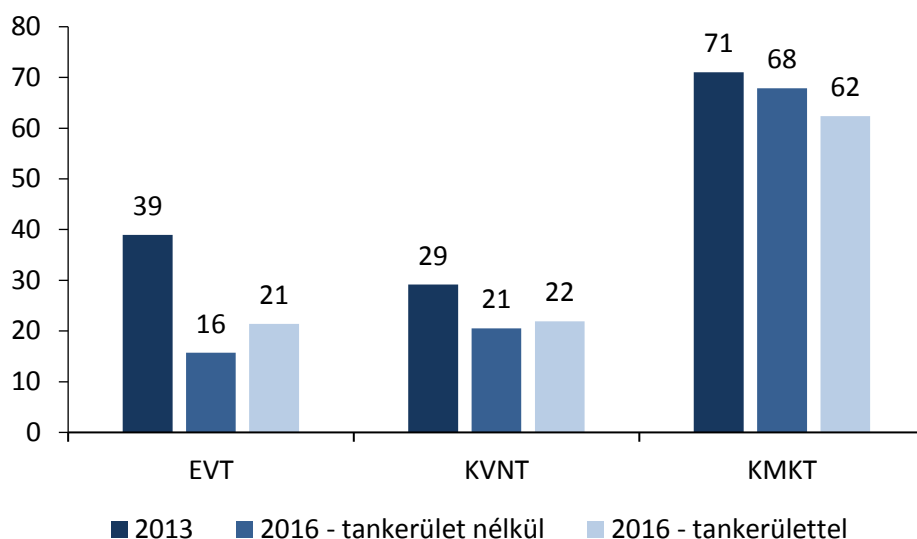
a) Jogállás változás

Az egészségügyi intézmények csoportban az indexek nem változtak jelentősen. Az elmúlt 5 évben az egészségügyben jelentős strukturális változások (állami tulajdonba vétel, megszüntetések, összevonások, feladatátcsoportosítások) mentek végbe. Első lépésként a 2011. évi CLXXXVI. törvény szabályozása alapján állami tulajdonba kerültek az önkormányzati fenntartású fekvőbeteg-szakellátó intézmények. A Kórházak állami tulajdonba és fenntartásba vételétől az irányító szervi hatásköröket az EMMI, az egyes fenntartói, valamint az irányítási, középírányítói jogokat a GYEMSZI gyakorolta. Az állami átvétel és az egészségügyi intézményrendszert érintő változások kapcsán jelentős integráció és funkcióváltás zajlott le, az érintett szervezetek szakmai feladatstruktúrája, szervezeti felépítése számottevően módosult. 2015. évi főbb változás, hogy az egészségügyi intézményrendszer átalakításával érintett GYEMSZI helyett jogutódként az Állami Egészségügyi Ellátó Központ (ÁEEK) vette át az államot megillető tulajdonosi jogokat az egészségügyi szakellátásokhoz használt állami vagyon fölött. Ugyanakkor a kórházak állami tulajdonba kerülése kevésbé jelenik meg az indexértékek változásában. Az egészségügyi intézménycsoport mutatóinak nem szignifikáns csökkenése hátterében inkább a válaszadói kör 2013-ról 2016-ra történő megduplázódása áll. Ugyanis megnövekedett az alacsonyabb kockázati és kontrollszinttel rendelkező, főként általános járóbeteg-ellátásra szakosodott intézmények száma.

Az egyéb – igazgatási tevékenység kategóriában mind a kockázatokat mérséklő kontrollok, mind az Eredendő Veszélyeztetettségi Tényezők, mind a Korrupciós Veszélyeztetettséget Növelő Tényezők körében jelentős csökkenés tapasztalható 2013-ról 2016-ra. Ide tartoznak pl. a tankerületek és az újonnan létrehozott KLIK. Az indexértékek szignifikáns csökkenését magyarázza, hogy 2016-ra megnövekedett a mintában az alacsony kockázati és kontrollszinttel rendelkező települési és területi helyi kisebbségi önkormányzatok igazgatási feladatait ellátó intézmények száma. Mivel a minta összetétele megváltozott, ezért érdemes megvizsgálni az egyéb – igazgatási kategóriát részletesebben is¹⁰. 2013-ban 46 olyan intézményt vizsgáltunk, amelyek az egyéb – igazgatási tevékenység intézménycsoportjába tartoztak, míg 2016-ban ez a szám a tankerületek (82 db), valamint a települési és területi helyi kisebbségi önkormányzatok (24 db) mintába kerülésével 175 darabra emelkedett. A fenti eredmények alapján azt is megvizsgáltuk, hogy a tankerületek nélkül az indexértékek hogyan alakulnak. Az EVT az intézménycsoportban szignifikánsan csökkent. Tankerületek nélkül számolva 2016-ra még jelentősebb csökkenés látható az intézménycsoportban (5. ábra). Szignifikáns csökkenés mondható el a KVNT értékeiről is, míg a kontrollok esetében a tankerületek nélküli csoport indexértékében nem történt szignifikáns csökkenés, szemben a tankerülettel kibővített vizsgálati csoporttal, ahol viszont jelentős csökkenés történt (lásd 2. táblázat, 3. sor eredményei).

¹⁰ Az általános és középiskolák beolvadtak a Klebelsberg Intézményfenntartó Központba, annak tankerületei alá tartoznak. A kutatás során nem vizsgáltuk, hogy a korábbi felmérésekben adatszolgáltató helyi önkormányzati fenntartásba tartozó általános és középiskolák eredményei mennyiben tükröződnek vissza a tankerületek által szolgáltatott adatokban.

5. ábra: Az egyéb – igazgatási tevékenységek indexértékek mediánjainak változása 2013-ról 2016-ra (tankerületekkel és tankerület nélkül vizsgálva)

A területi igazgatási szervezetek (fővárosi és megyei kormányhivatalok) és a helyi önkormányzatok tekintetében lezajló jogállás változások meghatározták az intézménycsoporti kockázati és kontrollszintek alakulását. A kormányhivatalok jelentős feladat- és hatásköröket vettek át a helyi önkormányzatoktól, amelynek hatására csökkent az önkormányzatok jogállásában és működésében rejlő kockázatok szintje. 2010 szeptemberében a regionális államigazgatási hivatalok helyett megkezdtek működésüket a fővárosi és a megyei közigazgatási hivatalok, majd ezek jogutódaiként 2011-ben létrejöttek a megyei kormányhivatalok, két évre rá pedig a járási hivatalok. 2015. áprilisban felállt az integrált kormányhivatali rendszer, újabb feladatok kerültek a kormányhivatalokhoz. Az elmúlt években végrehajtott jelentős strukturális változások során a 20 megyei kormányhivatalba integrálódott a területi államigazgatási szervezetek jelentős része. A külső és belső integrációval teljesebb lett az új közigazgatási struktúra, a korábban önállóan működő közigazgatási szervezeteket, (pl.: környezetvédelmi felügyelőség, bányakapitányság, stb.) és a korábban szakigazgatási szervként működő szervezeteket (pl.: földhivatal, fogyasztóvédelem, munkaügyi központ) integrálták a kormányhivatalokba, ahol 11 főosztályból, illetve osztályból álló hivatal jött létre. Ezt a belső integrációt külső is kiegészítette azzal, hogy a járási hivatalokhoz kerültek az önkormányzatoktól egyes szociális ellátások. Az újonnan létrejött területi igazgatási szervezetek magas kockázati indexszel jöttek létre, ugyanakkor a kutatás kimutatta, hogy néhány év alatt kiépítették az integritás kockázatokat mérséklő kontrollokat. Mindez az intézménycsoport kontrollszintjének jelentős emelkedését eredményezte.

2011 decemberében hatályba lépett a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv., amely többek között az önkormányzatok által nyújtott közszolgáltatások csökkenését, a kötelező feladatok hangsúlyainak változását, új önkormányzati hivatalrendszer kialakítását (hivatalok számának csökkenése – közös önkormányzati hivatalok létrehozása), új társulási rendszer bevezetését, megyei önkormányzatok megváltozott szerepét jelentette. A járási hivatalok kialakításával az átkerülő államigazgatási feladatokkal (és hatáskörökkel pl.: okmányirodai, gyermekvédelmi, gyámügyek, szociális igazgatási ügyek, egyes kommunális, vízügyi hatáskörök) összefüggésben a települési önkormányzatok által kezelt adatok és adatbázisok kezelésére 2013. január 1-jétől a járási hivatal lett jogosult. Az önkormányzati rendszer megújítása során egyik legfőbb változás volt az elmúlt években, hogy az önkormányzatok által ellátott feladatkörök lényegesen csökkentek. Az állam átvette az érintett

önkormányzatoktól a kórházakat, 2013. január 1-től pedig – az óvodák kivételével – állami fenntartásba kerültek a közoktatási intézmények. A helyi önkormányzatok tekintetében, köszönhetően a jogszabályi változásoknak az EVT szignifikánsan csökkent, hasonlóan a KVNT-hez, azonban a kontroll indexértékének változása nem jelentős, mint ahogy az az 2. táblázatban is látható. Megállapítható, hogy a helyi önkormányzatok korábban igen magas kockázati és közepes mértékű kontrollszintje, a kockázatok jelentős mértékű leépülésével és a kontrollok szinten-maradásával kiegyensúlyozottabbá vált. Csökkent a korábban jellemző kontrollhiányos állapot.

A szociális ellátó intézmények Korruptióveszélyeztetettséget Növelő Tényező indexe szignifikánsan csökkent 2013-ról 2016-ra. A 2011. évi CLIV. törvény alapján a megyei önkormányzati fenntartásában lévő szociális és gyermekvédelmi intézmények 2012. január 1-jével állami fenntartásba kerültek. A megkezdett folyamatot vitte tovább az egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények átvételéről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXII. törvény, melynek értelmében 2013. január 1-jétől a fogyatékos, a pszichiátriai és a szenvedélybeteg személyek átmeneti és tartós bentlakást nyújtó ellátásának megszervezése és az intézmények fenntartása is állami kötelezettséggé vált. Az átvett intézmények állami fenntartói és módszertani támogató feladatait a 316/2012. (XI. 13.) Kormányrendelet alapján, 2013. január 1-jétől a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság látja el.

b) Az intézménycsoport és a minta összetételével összefüggő egyéb okok

Az általános és középfokú oktatás kategóriájában mindhárom index tekintetében egyértelműen jelentős különbség van az indexértékek mediánjait illetően. Az általános és középfokú oktatás terén alapvető strukturális változás volt, hogy a Kormány az állami köznevelési feladatok ellátására létrehozta a Klebelsberg Intézményfenntartó Központot (KLIK) – fenntartó szervként – országosan 198 tankerülettel. Ezzel párhuzamosan az új szakképzési törvény (2011. évi CLXXXVII. törvény) hatályba lépésével a középfokú oktatás terén megkezdődött a szakképzési rendszer átalakítása, a duális szakképzés kiterjesztése. A tankerületek – a KLIK belső irányítási eszközében meghatározott feladatmegosztás és belső hatásköri rend szerint – a hatáskörükbe tartozó köznevelési intézmények tekintetében a szakmai feladatokon túl gazdálkodási, üzemeltetési és beszerzési feladatokat is ellátnak a KLIK egységes gazdasági szervezete részeként. A KLIK részeként a korábban helyi önkormányzati fenntartásban működő általános és középiskolák önállósága megszűnt, azok a szervezet köznevelési intézményként működő szervezeti egységeivé váltak. Az általános és középfokú intézmények csoportjában így főként az eleve magasabb kockázati és kontrollszinttel rendelkező, minisztériumok háttérintézményeként működő szakiskolák és képzési centrumok maradtak meg. Mindez visszatükröződik az intézménycsoport indexértékeinek szignifikáns emelkedésében. Tehát az indexértékek emelkedésének hátterében egy olyan jogállás változás áll, amely megváltoztatta a minta összetételét is. A felsőoktatási intézmények tevékenységei és a hozzájuk kapcsolódó kockázatok köre nem változott.

A rend- és honvédelmi szervezeteknél, a kulturális és szabadidős intézményeknél, az óvodáknál és bölcsődéknél, valamint a szociális ellátó-intézményeknél 2013-ról 2016-ra nem csak a válaszadók létszáma sokszorozódott meg, hanem az intézménycsoportokba is új tevékenységi területek kerültek be, amelyek hatással lehettek az intézménycsoporti indexértékek alakulására. A rend- és honvédelmi szervezetek esetében a rendvédelmi feladatok ellátására szakosodott intézmények (pl.: rendőrkapitányságok) mellett a kitöltőkhöz csatlakoztak a honvédelmi tevékenységet folytató intézmények is (katonai alakulatok, HM hivatalai), ezért megduplázódott a minta nagysága. Az intézménycsoport kiegészülése a rendvédelmi szervezetekkel jelentős kontrollnövekedést eredményezett. Eredményeink szerint a honvédelem is kiemelkedően magas integritás kontrollszinttel rendelkezik.

Az igazságszolgáltatás, kormányzati szervezetek, tudományos kutatás és fejlesztés a független államhatalmi szervezetek és az egyéb tevékenységek körében egyik intézménycsoporti mutató sem

változott szignifikánsan. A kormányzati intézményeknél, az igazságszolgáltatás szervezeteinél és a felsőoktatási intézményeknél a válaszadói kör sem változott jelentősen. A független államhatalmi szervezetek, a tudományos kutatásra és fejlesztésre szakosodott intézmények, valamint az egyéb tevékenységeket folytató szervezet köre 2013-ról 2016-ra csoportonként megduplázódott.

Az indexértékek változásának további okai többek között a kockázatok vonatkozásában a külső ellenőrző szervezetek kockázaterzékenysége, a kontrollmutató tekintetében a felmérésben való rendszeres részvétel és az ÁSZ ellenőrzési tevékenysége voltak. Ezeket a következő alfejezetekben elemezzük részletesen.

4.3. Összefüggések az ÁSZ ellenőrzések és az integritás kockázatok és kontrollok között

A következő részben az ÁSZ ellenőrzések hatását elemezzük. Azt vizsgáltuk, hogy az ellenőrzöttség hatására 2013-ról 2016-ra a szervezeteknél hogyan változtak az egyes indexértékek. Azért ezt a két időpontot választottuk ki, illetve az ezen két évet megelőző 3 évet, hogy a vizsgált időszakok között ne legyen átfedés.

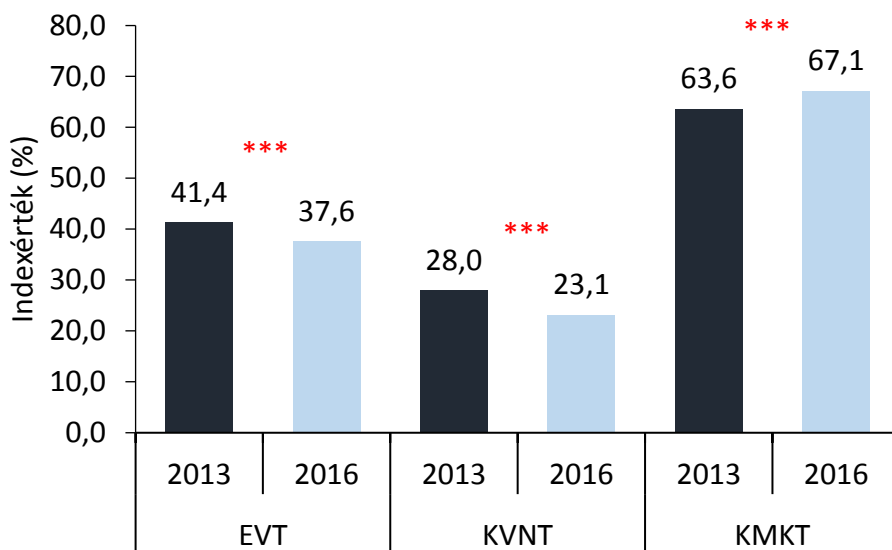
Az ellenőrzöttség tekintetében négy kategóriát hoztunk létre. Azon szervezetek körét, ahol

- I. sem a 2013. évi, sem a 2016. évi adatfelvételt megelőző 3 évben nem volt ÁSZ ellenőrzés,
- II. a 2013. évi adatfelvételt megelőző 3 évben nem, de a 2016. évi adatfelvételt megelőző 3 évben történt ÁSZ ellenőrzés,
- III. a 2013. évi adatfelvételt megelőző 3 évben történt ÁSZ ellenőrzés, de a 2016. évi adatfelvételt megelőző 3 évben nem,
- IV. mind a 2013. évi, mind a 2016. évi adatfelvételt megelőző 3 évben történt ÁSZ ellenőrzés.

A vizsgálatot a 2013. és 2016. évi adatfelvételben egyaránt résztvevő mintegy 705 intézményre folytattuk le. A vizsgált minta olyan intézményeket tartalmaz, amelyek legalább kétszer kitöltötték az integritás-kérdőívet. A most vizsgált 705 intézmény közül 459, a minta mintegy kétharmada a vizsgált négy év mindegyikében kitöltötte a kérdőívet. Ez azt jelenti, hogy a kutatás fenti kérdése a legfejlettebb integritás szemlélettel rendelkező, legtudatosabb intézményeket vizsgálja, így a kockázatok csökkenése, illetve a kontrollok növekedése jelentős részben ennek tudható be (az eredmények részletesebb bemutatását lásd a 4.5. Az Integritás felmérésben való részvétel gyakoriságának hatása az integritás szintjére című fejezetben). Az alábbi elemzés tehát azt mutatja meg, hogy az ÁSZ-ellenőrzésnek milyen plusz hatása, hozzáadott értéke van, a kérdőív kitöltésének gyakorisága mellett.

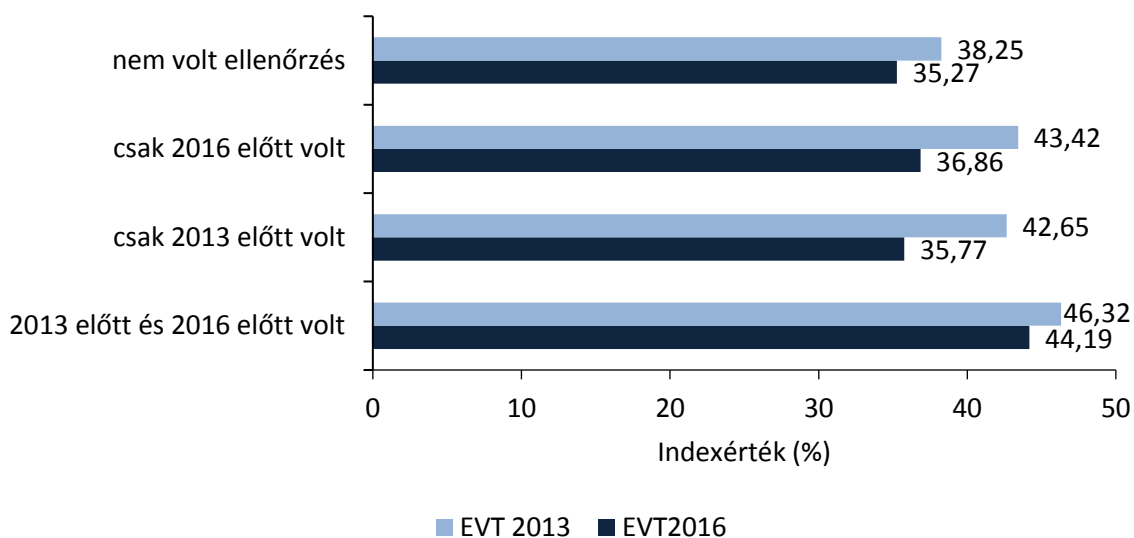
A kutatás megállapította, hogy a vizsgált 705 intézmény kockázati indexértékei szignifikánsan csökkentek, míg a kontrollmutató szignifikánsan emelkedett az ÁSZ ellenőrzések hatására 2013-ról 2016-ra, amelyet a 6. ábra szemléltet.

6. ábra: Az indexértékek alakulása az ÁSZ által ellenőrzött intézmények körében 2013-ról 2016-ra

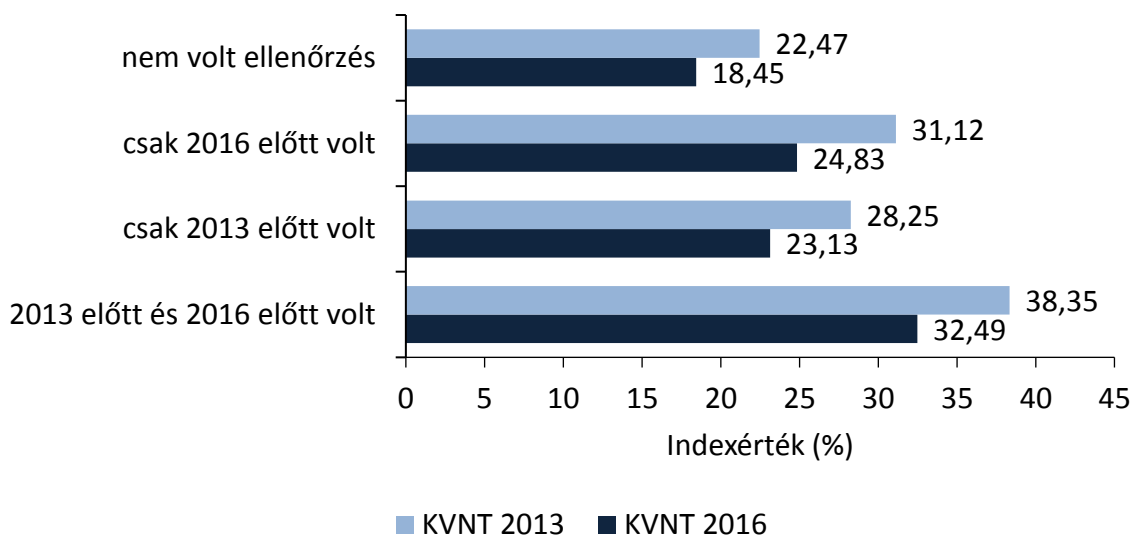

A vizsgálatot párosított mintás T-próbával végeztük el. Mind az Eredendő Veszélyeztetettség Tényezői, mind a Korrupciós Veszélyeztetettséget Növelő Tényezők indexértékei esetében a kutatás eredményei kimutatták, hogy mind a négy kategóriában szignifikáns csökkenés történt, azonban az ÁSZ által ellenőrzött szervezetek körében találhatóak a legmagasabb indexértékek a nem ellenőrzött kategóriákhoz képest (lásd 7. és 8. ábra).

7. ábra: az EVT indexértékének alakulása az ÁSZ által ellenőrzött és nem ellenőrzött intézmények körében 2013-ról 2016-ra

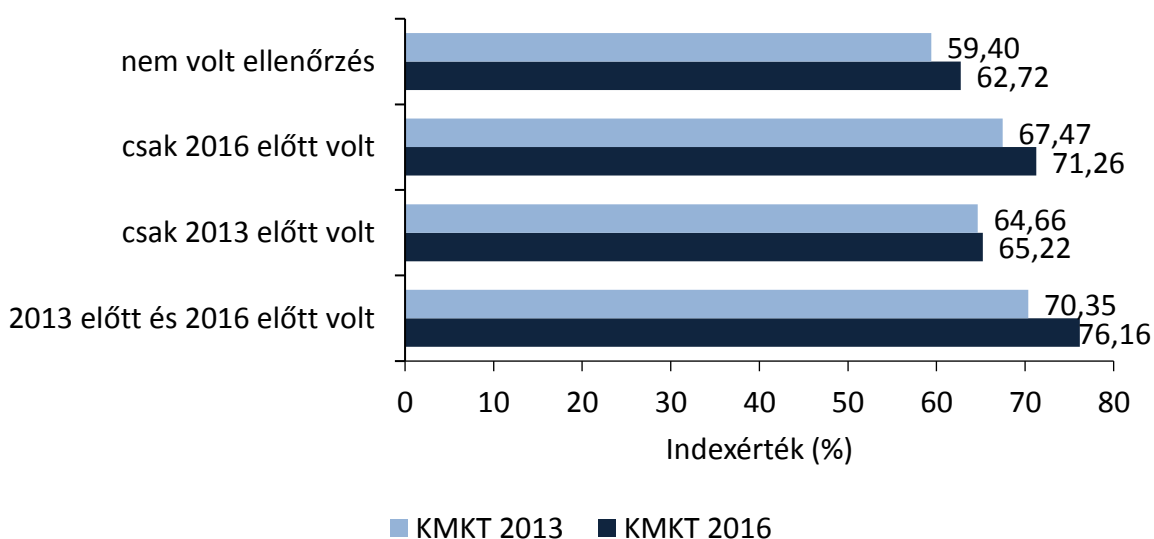

8. ábra: a KVNT indexértékének alakulása az ÁSZ által ellenőrzött és nem ellenőrzött intézmények körében 2013-ról 2016-ra

Az integritás kontrollok tekintetében megállapítható, hogy egy vizsgált kategória kivételével minden kontrollérték szignifikánsan növekedett. Egyedül a 2013 előtt ÁSZ ellenőrzésben részt vett szervezetek kontrollértékei nem változtak szignifikánsan. Azon szervezetek körében, ahol több ÁSZ ellenőrzés volt, 5,81 százalékpontos növekedés történt a kontrollok kategóriájában 2013-ról 2016-ra, amely a legnagyobb mértékű növekedés a többi kategóriában történő változáshoz képest (9. ábra). A következő fejezetben látható lesz, hogy az ÁSZ ellenőrzés azokat a szervezeteket célozza meg, ahol magas kockázatokat azonosíthatunk.

9. ábra: a KMKT indexértékének alakulása az ÁSZ által ellenőrzött és nem ellenőrzött intézmények körében 2013-ról 2016-ra

Eredményeinket az alábbi (3. számú) táblázatban összegezzük.

3. táblázat: Az ÁSZ ellenőrzések hatása az kockázatot mérséklő kontrollokra (2013-2016)

Volt-e ÁSZ ellenőrzés a felmérést megelőző 3 évben?	Felmérés éve				Hatás
	2013	2016	EVT	KVNT	KMKT
1. kategória	✓	✓	_*	_***	+***
2. kategória	✓	✗	_***	_***	+
3. kategória	✗	✓	_***	_***	+**
4. kategória	✗	✗	_***	_***	+***

volt ellenőrzés	✓
nem volt ellenőrzés	✗
indexérték növekedése	+
indexérték csökkenése	-

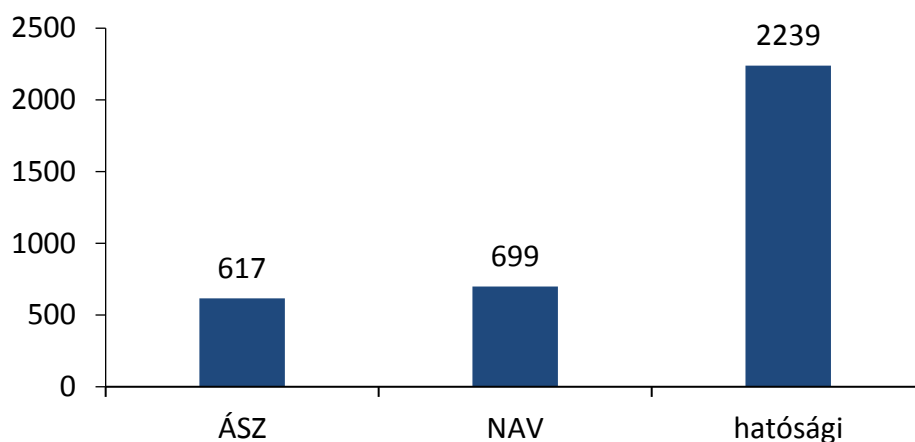
A vizsgált mintára jellemző, hogy ezen szervezetek többször vettek részt az Integritás felmérésben, ami – mint azt később látni fogjuk – önmagában is az integritást erősíti. Az ÁSZ által ellenőrzött intézmények körében a kontrollok szintje szignifikánsan növekedett 2013-ról 2016-ra, legnagyobb mértékben azon intézmények körében, ahol az ÁSZ 2013 és 2016 előtt is végzett ellenőrzést. Annak ellenére, hogy a kockázatok szintje minden kategóriában szignifikánsan csökkent, az ÁSZ által a 2013. és 2016. évi adatfelvételt megelőző 3 évben ellenőrzött intézmények körében a kockázatok mérséklő kontrollok nőttek, így a kockázatok kontrollokkal való lefedettsége jelentősen növekedett.

4.4. Az egyes ellenőrző intézmények (ÁSZ, NAV, hatóságok) kockázati érzékenysége, kockázat-alapú kiválasztásának eredményessége

Az ÁSZ ellenőrzések hatása mellett vizsgáltuk a külső ellenőrző szervezetek kockázat-alapú kiválasztásának eredményességét az ellenőrzésre kijelölt intézmények vonatkozásában 2016-ra. A vizsgálat által feltárhatjuk a külső ellenőrzési szervezetek kockázatalapú kiválasztási eljárásainak hatékonyságát. Abban az esetben tekintjük hatékonnak az egyes kiválasztási eljárásokat, amennyiben az ellenőrző szervezetek által vizsgált intézmények magasabb kockázati indexértékkel rendelkeznek, mint ahol nem történt ellenőrzés.

A 2016-os adatfelvétel során összesen 3002 intézményt vizsgáltunk. Vannak olyan intézmények, amelyekben több ellenőrző szerv is folytatott ellenőrzési tevékenységet a 2016-os adatfelvételt megelőző három évben. Ezért, a 10. ábrán egy-egy ellenőrzött intézmény több oszlopban is szerepelhet. Az intézmények válaszai alapján megállapítható, hogy 617 intézményben ÁSZ, 699 intézményben NAV és 2239 intézményben hatósági ellenőrzés történt (10. ábra).

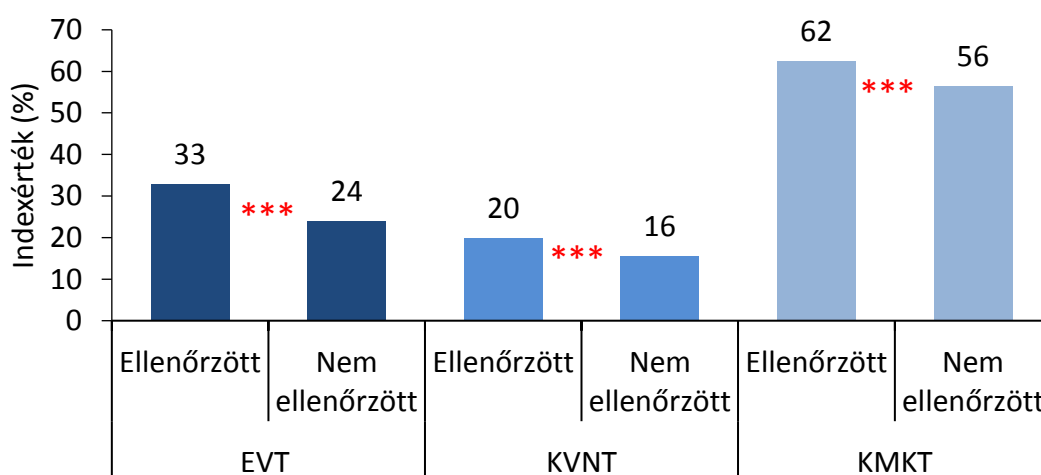
10. ábra: Az Integritás felmérésben résztvevők ÁSZ, NAV, és hatósági ellenőrzésben érintett szervezetek száma a 2016-os adatfelvételt megelőző 3 évben

Ha nem az ellenőrzéseket, hanem a szervezeteket vizsgáljuk, megállapítható, hogy 2455 szervezetnél volt az elmúlt három évben valamilyen ellenőrzés, ami azt jelenti, hogy a válaszadók 81,78 százalékánál járt külső ellenőrző szerv. Csupán 18,22 százalékukat nem érintette semmilyen ellenőrzés. A kutatás eredményei azt mutatják (11. ábra), hogy az ellenőrzött szervezetek esetében szignifikánsan magasabb kockázati indexértékeket találtunk, mint a nem ellenőrzött szervezeteknél. Fontos eredmény továbbá, hogy az ellenőrzéssel érintett szervezeteknél a kontrollok szintje is szignifikánsan magasabb.

Független kétmintás T-próba segítségével vizsgáltuk meg a külső ellenőrző intézmények kockázatérzékenységét, függetlenül az ellenőrzés típusától. Összehasonlítottuk azon intézmények kockázati indexértékeit ahol volt ellenőrzés, illetve ahol nem volt (4. sz. melléklet). Ezután az ellenőrzés egyes típusaira vonatkozóan vizsgáltuk az indexértékeket.

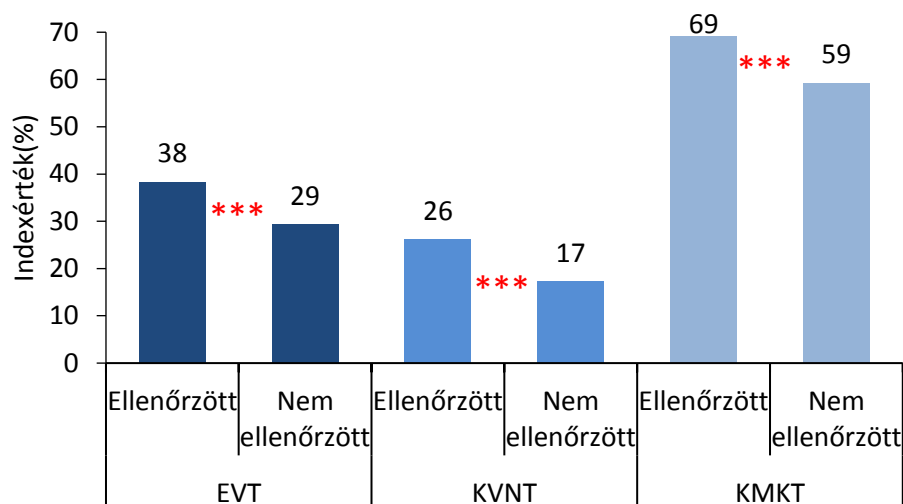
11. ábra: Indexértékek a külső ellenőrzöttség tekintetében 2016-ban

Az Állami Számvevőszék kockázat-érzékenységét elemezve azt találtuk, hogy az ÁSZ által ellenőrzött szervezeteknél szignifikánsan magasabb kockázatok és kontrollokat azonosíthatunk, mint az ÁSZ által nem ellenőrzött szervezetek esetében. A vizsgálat eredménye, hogy az ellenőrzésre kiválasztott

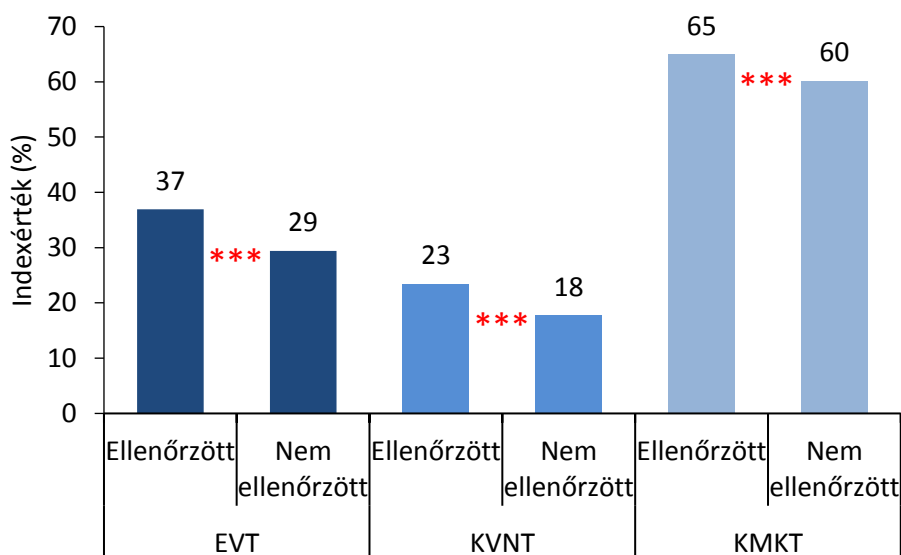
szervezetek szignifikánsan magasabb eredendő kockázatokkal és Korrupciós Veszélyeztetettséget Növelő Tényezőkkel, valamint szignifikánsan magasabb kontrollértékekkel bírnak. Az ÁSZ tehát ott végzi tevékenységét, ahol nagyobb veszély található (12. ábra).

12. ábra: Az ÁSZ által ellenőrzött és nem ellenőrzött válaszadók EVT, KVNT és KMKT átlagértékei 2016-ban

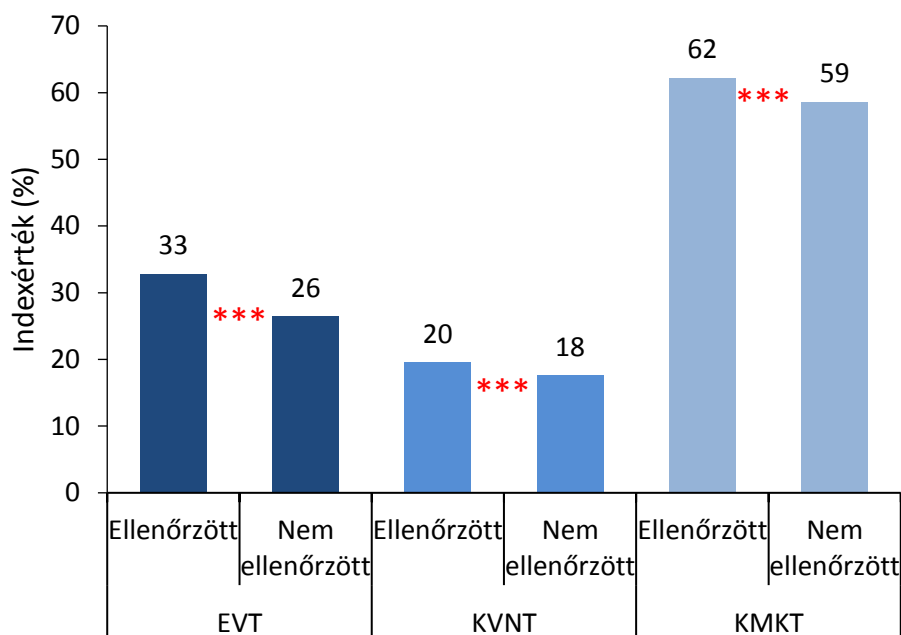
A NAV ellenőrzéseket vizsgálva a 2016-os indexértékeket tekintve mindenhol szignifikánsan magasabbak azok az értékek, ahol NAV ellenőrzés volt, mint ahol nem. Az indexértékek eltérései azonban nem olyan mértékűek, mint az ÁSZ esetében (13. ábra).

13. ábra: A NAV által ellenőrzött és nem ellenőrzött válaszadók EVT, KVNT és KMKT átlagértékei 2016-ban

A hatósági ellenőrzések hasonló eredményeket mutatnak, mint az előző két ellenőrzési típusban kapott eredmények. Mindenhol szignifikánsan magasabb értékek találhatók, de az ellenőrzött és nem ellenőrzött intézmények közötti eltérések itt a legalacsonyabbak (14. ábra).

14. ábra: A hatóság által ellenőrzött és nem ellenőrzött válaszadók EVT, KVNT és KMKT átlagértékei 2016-ban

A 4. táblázatban láthatóak a konkrét eltérések az egyes indexértékekre vonatkozóan.

4. táblázat: Az ellenőrzött és nem ellenőrzött intézmények indexértékei közötti eltérések az egyes ellenőrző szervezeteken belül (százalékpont)

	ÁSZ	NAV	Hatósági
EVT	9,03	7,52	6,34
KVNT	8,87	5,72	1,94
KMKT	9,82	4,79	3,58

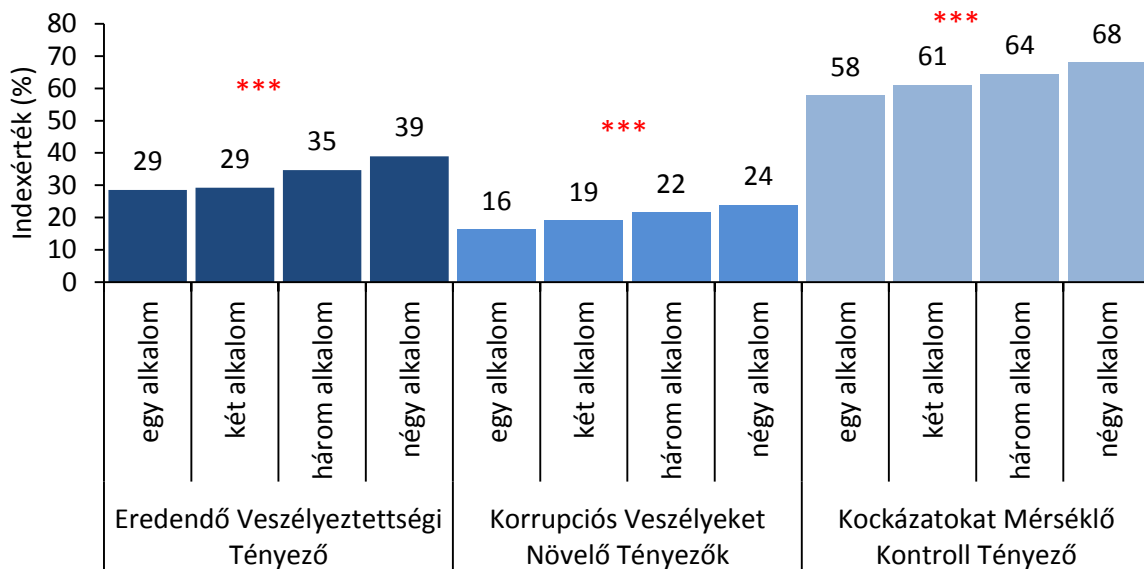
Az ellenőrzött szervezetek körében szignifikánsan magasabb kockázatok jelentkeznek, mint azon intézmények körében, ahol nem volt ellenőrzés. Ez azt jelenti, hogy a kockázatalapú kiválasztások hatékonyan működnek, igaz ez az ÁSZ, a NAV és a hatósági ellenőrzés tekintetében is. A legnagyobb mértékű különbséget az ellenőrzött és nem ellenőrzött szervezetek kockázati indexértékei tekintetében között az ÁSZ ellenőrzéseknél találtuk.

4.5. Az Integritás felmérésben való részvétel gyakoriságának hatása az integritás szintjére

A külső ellenőrzöttségen túl azt is vizsgáltuk, milyen indexértékekkel rendelkeznek 2016-ban azok, akik egyszer, kétszer, háromszor, vagy négyszer töltötték ki az integritás kérdőívet az elmúlt négy év adatfelvételei során. A kutatás választ ad arra a kérdésre, hogy az Integritás felmérésben való részvétel gyakorisága hatékonyan támogatja-e a szervezeteket kockázataik feltárásában és a kapcsolódó kontrolljaik kiépítésében. A vizsgálat során varianciaanalízissel tártuk fel hogy az egyes indexek esetében az indexértékek szignifikánsan különböznek-e azoktól, akik egy, kettő, három vagy akár négy alkalommal töltötték ki a kérdőívet (6. sz. melléklet). Az elemzés egyértelműen megmutatta, hogy minél nagyobb az Integritás felmérésben való részvétel gyakorisága, annál magasabb indexértékekkel rendelkeznek az egyes szervezetek, kivéve az EVT esetében, az egy és két alkalommal kitöltők körében. Ez nem csupán a kontrollok esetében igaz, hanem a kockázatok tekintetében is. Ötszázalékos szignifikanciaszinten tehát a válaszadás gyakoriságának növekedése szignifikánsan növeli az indexértékek átlagát (15. ábra).

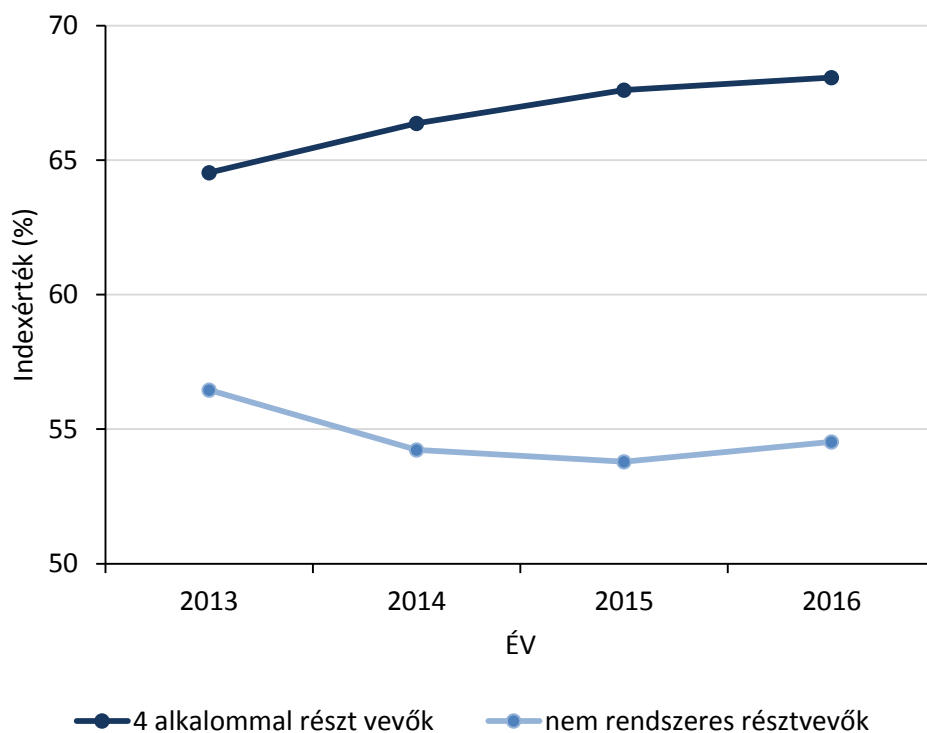
Az Integritás felmérésben gyakrabban résztvevő intézmények, valamint ezek felettes szerveinek kockázatérzékenységét mutatja, hogy szignifikánsan magasabb kockázati szinttel rendelkeznek, mint azon intézmények, amelyek ritkábban vettek részt a felmérésben. A magasabb kockázati szinthez szükséges kontrollok kiépítését kimutathatóan elősegíti az Integritás felmérésben való többszöri részvétel.

15. ábra: A kérdőív kitöltésének gyakorisága és az egyes indexértékek különbözőségének vizsgálata

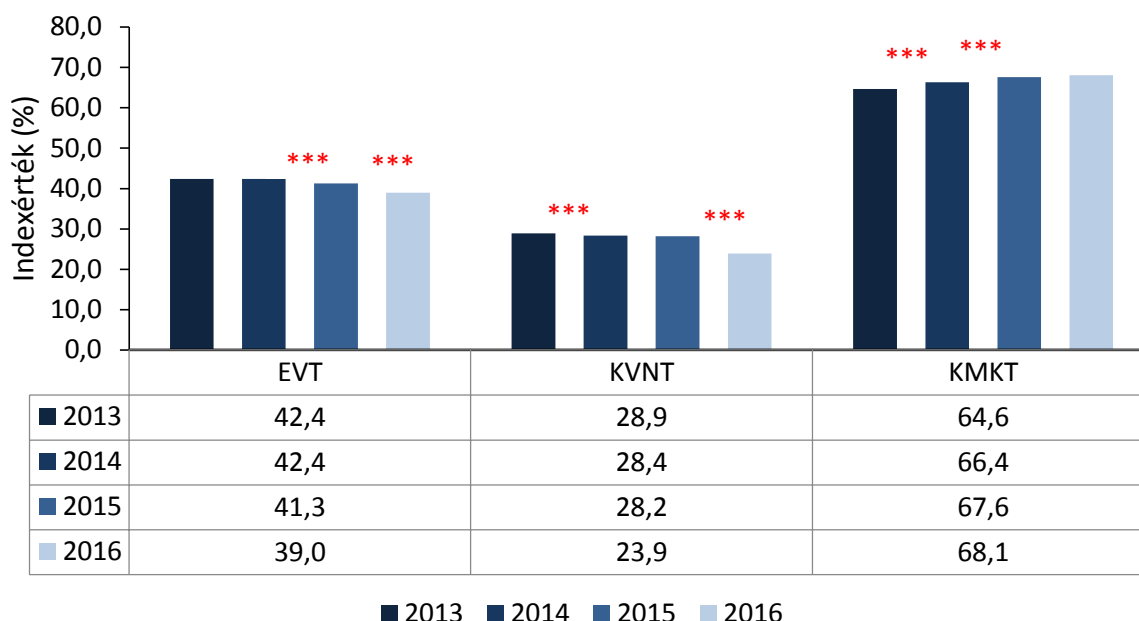
Azokat az intézményeket tekintjük rendszeres résztvevőknek, akik mind a négy adatfelvételen részt vettek 2013 és 2016 között. A négy alkalommal résztvevő szervezetek indexértékei szignifikánsan növekednek, míg a nem rendszeres résztvevők nem mutatnak növekedést a kontrollok tekintetében (16. ábra).

16. ábra: A rendszeresen és nem rendszeresen a felmérésben résztvevő intézmények kontrollmutatóinak alakulása (2013-2016)

495 olyan rendszeresen válaszadó intézményt azonosítottunk, amely a 2013. évi adatfelvétel óta minden évben kitöltötte a kérdőívet. Amennyiben az említett intézményi kör indexértékeit megvizsgáljuk az elmúlt négy felmérés tekintetében, akkor megállapíthatjuk, hogy a rendszeresen résztvevők körében az EVT indexértéke 2013-ról 2014-re nem változott, 2014-ről 2015-re viszont már jelentősen csökkentek az értékek, míg 2016-ra még nagyobb mértékben csökkent a mutatószám (17. ábra). A KVNT esetében 2013-ról 2014-re és 2015-ről 2016-ra történt szignifikáns csökkenés, a KMKT esetében 2013-ról 2014-re és 2014-ről 2015-re jelentős növekedést találtunk (7. sz. melléklet). A KVNT 5 százalékpontos csökkenése többek között visszavezethető arra, hogy az Európai Unió támogatásokban részesülő szervezetek száma csökkent 2013 és 2016 között (330 db-ról 284 db-ra), amely a külső forrásoknak való kitettség csökkenését vonja maga után. További tényező még a KVNT csökkenésében az ingatlanok hasznosításának csökkenése, valamint az értékpapírok és a vagyoni értékű jogok birtoklásában bekövetkezett további csökkenés.

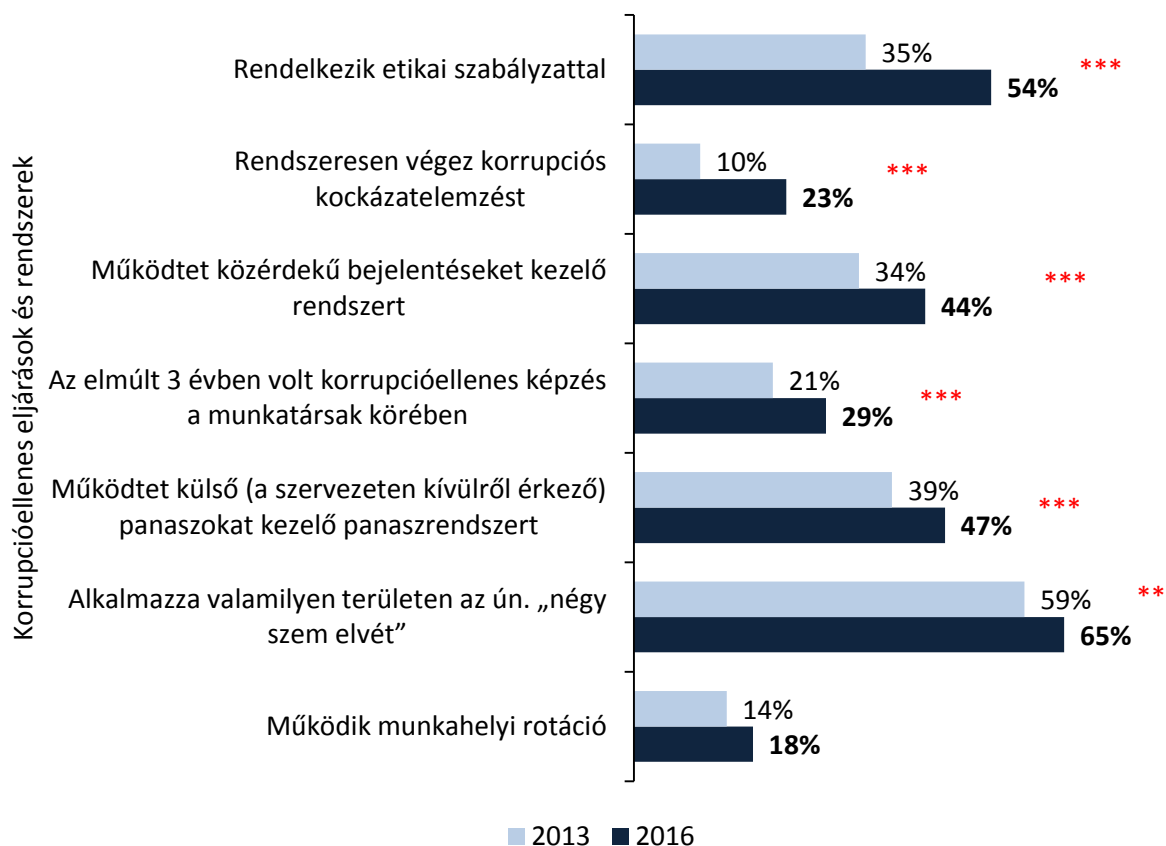
17. ábra: A felmérésben rendszeresen résztvevő, 495 intézmény átlagos indexértékeinek alakulása (2013-2016)

Ha az évenkénti növekedést vizsgáljuk a kontrollmutató esetében, az indexérték 2015-ről 2016-ra nem növekedett szignifikánsan. Azonban ha a 2013-ról 2016-ra történő változást figyeljük meg, az indexértékek változásában 3,5 százalékpontnyi szignifikáns növekedést találunk.

A kontrollmutató értékének emelkedését olyan kontroll eszközök és eljárások alkalmazásának elterjedése magyarázza, mint az etikai szabályzat, a szervezeten belüli közérdekű bejelentők védelmére vonatkozó szabályzat, a különféle ajándékok, meghívások, utaztatás elfogadásának feltételeit meghatározó szabályozás, a korrupciós kockázatelemzési tevékenység, vagy a közérdekű bejelentéseket kezelő rendszer működtetése. Legnagyobb mértékben az etikai szabályzattal rendelkező intézmények köre bővült. 2013-ban még csak a rendszeresen válaszadó intézmények 35,4 százaléka rendelkezett etikai szabályzattal, míg ez az arány a 2016. évi eredmények szerint már 53,7 százalék volt. A 8. sz. melléklet a felmérésben lekérdezett kontrollonként ismerteti azok kiépítettségi vagy alkalmazási arányát a rendszeresen választ adó intézmények tekintetében. Az Integritás felmérésben külön kérdéscsoport vonatkozik a speciális korrupcióellenes eljárások és rendszerek meglétére és azok alkalmazására. A következő, 18. ábra a felmérésben rendszeresen résztvevő intézmények tekintetében mutatja be az említett kontrollok alakulását 2013-ról 2016-ra.

18. ábra: A speciális korrupcióellenes eljárások és rendszerek alkalmazásának alakulása a felmérésben rendszeresen résztvevők körében (2013-2016)

A felmérésben rendszeresen résztvevő intézmények körében a speciális korrupcióellenes eljárások és rendszerek alkalmazásának jelentős emelkedését mértük a 2013. évi és a 2016. évi adatfelvételek eredményeinek vonatkozásában. Az etikai szabályzattal rendelkező intézmények arányának növekedésén felül a rendszeresen korrupciós kockázatelemzést végzők 13 százalékponttal, a közérdekű bejelentéseket kezelő rendszert működtetők 10 százalékponttal és a korrupcióellenes képzésben részesült szervezetek aránya 8 százalékponttal növekedett meg 2013-ról 2016-ra. A vizsgált tényezőknél mindenhol szignifikáns változást tapasztalhatunk, kivéve a munkahelyi rotáció területén (9. sz. melléklet). Ezek a szignifikáns növekedések többek között a rendszeres részvételnek köszönhetőek, a kitöltések során a szervezetek jobban be tudják azonosítani a még hiányzó kontroll eszközöket és könnyebben pótolhatják azok kiépítését.

5. Következtetések

Az elmúlt években az integritás témaköre egyre nagyobb hangsúllyal szerepel nemcsak a hazai, de a nemzetközi diskurzusban is. Ehhez kapcsolódva az ÁSZ 2011. óta minden évben felméri a közsféra intézményeinek integritását veszélyeztető kockázatokat, illetve a kockázatok kezelésére szolgáló, kiépült kontrollok szintjét. Az Állami Számvevőszék Integritás felmérésében résztvevők köre évről-évre bővült, amely arra utal, hogy nem csak a felügyeleti és ellenőrző szervezeteknek fontos az integritás szemlélet, hanem a közsféra intézményei is egyre inkább elkötelezettek a szervezeti integritás mellett.

Jelen kutatásban az általános kép bemutatása mellett megvizsgáltuk, hogy a 2013. és 2016. közötti időszakban milyen szignifikáns változások történtek az integritás kockázatok és kontrollok tekintetében az egyes intézménycsoportok esetében. Továbbá a külső ellenőrzések hatásait is elemeztük, vagyis megnéztük, hogy egyes intézmények által lefolytatott ellenőrzések hogyan befolyásolták a felmérésben részt vevő szervezetek integritás kontrolljait. Megvizsgáltuk továbbá, hogy egyes ellenőrző intézmények (ÁSZ, NAV, hatóságok) a magasabb kockázati indexszel rendelkező szervezeteket ellenőrzik-e, vagyis az Integritás felmérés adatai alapján eredményesnek tekinthető-e az ellenőrzéseket megalapozó kockázat-alapú kiválasztás. Végezetül pedig elemeztük az Integritás felmérésben való rendszeres részvétel hatását az integritáskockázatokra és -kontrollokra.

Az alábbiakban a kutatás eredményei alapján levont következtetéseinket mutatjuk be.

1. A közsféra intézményeinek általános kockázati és kontrollszintje tekintetében a felmérési eredmények alapján megállapítottuk, hogy a vizsgált időszakban (2013-2016) mind az eredendő kockázatok, mind Korruptió Veszélyeztetettséget Növelő Tényezők szintje szignifikánsan csökkent, a kockázatokat mérséklő kontrollok szintje változatlan maradt. A jelenséget az alábbiak magyarázzák:

- Korábban önálló intézmények átalakultak és új intézmények születtek, melynek során feladat- és hatáskörök kerültek át számos kisebb intézménytől néhány újonnan létrehozott központi intézményhez (KLIK, kormányhivatalok). A feladat- és hatáskörátadás következtében lecsökkent kockázati indexszel rendelkező intézmények az átlagos kockázati szintet jelentősen csökkentették, míg az emelkedett kockázati indexszel rendelkező intézmények kissé növelték. A két hatás eredőjeként a közsféra átlagos kockázati indexei csökkentek.
- Az újonnan létrehozott intézmények integritáskontrolljainak szintje jellemzően magasabb, mint a feladat- és hatásköröket átadó intézményeké. Ennek oka a rendelkezésre álló szervezeti erőforrások mennyiségében keresendő, azaz a nagyobb, több erőforrással bíró intézmények hamarabb képesek a szervezetüket érintő kockázatok azonosítására és a kapcsolódó szükséges kockázatkezelési lépések megtételére. A teljes válaszadói kör tekintetében ezen intézmények száma ugyanakkor jóval alacsonyabb, mint a korlátozott erőforrásokkal rendelkező szervezetek száma, ezért az éves általános kontrollszintet leíró indexértékben a változások csak kismértékben tükröződnek.
- Az évek során különösen azon intézmények válaszadási aktivitása nőtt, amelyek alacsonyabb kockázati mutatókkal rendelkeztek, körükben a felmérésben résztvevők száma emelkedett (különösen igaz ez a kulturális és szabadidős intézmények, óvodák, bölcsődék, valamint a rend- és honvédelmi szervezetek tekintetében). Ez a bővülés a felmérés eredményeiben a közsféra általános kockázati szintjének csökkenése irányába hatott.
- A kitöltő intézmények számát közvetetten befolyásolta a korruptió kockázatelemzést végző integritás tanácsadók megjelenése a Kormány irányítása vagy felügyelete alatt álló legtöbb államigazgatási szervnél. A magas részvételt segítette az is, hogy a Kormányzat a Nemzeti Korruptióellenes Program és az azzal összefüggő intézkedések 2015-2016. évre vonatkozó

terve elfogadásáról szóló határozatába foglalta az ÁSZ Integritás felméréséhez történő csatlakozás népszerűsítését. A részvételi arányt fokozhatta az Integritás Támogatók Köre elnevezésű kezdeményezés. Ezek azok a szervezetek, amelyek vállalták, hogy 2017-ig minden évben részt vesznek az Állami Számvevőszék korrupcióellenes felmérésében.

2. Az intézménycsoportok között jelentős eltéréseket találtunk a kockázati és kontrollmutatók 2013. és 2016. közötti alakulását tekintve. Egyes intézménycsoportok indexértékeiben szignifikáns változásokat tapasztaltunk, amelynek okait az alábbiakban látjuk:

- Az intézményi struktúrákat, a feladat- és hatásköröket érintő változások miatt a *helyi önkormányzat* intézménycsoport kockázati indexeiben szignifikáns csökkenés következett be. A kormányhivatalok (területi igazgatási szervezetek) törvényességi felügyeletet gyakorolnak a helyi önkormányzatok felett és bizonyos hatásköröket is átvettek tőlük. Ezzel párhuzamosan az eddig kb. 3200 helyi önkormányzatnál megjelenő egyes kockázatok a feladat- és hatáskörökkel együtt átkerültek a mindössze 20 megyei kormányhivatalhoz, melyek a *területi igazgatási szervezetek* intézménycsoportba tartoznak. A feladat- és hatáskörök szűkülése ezért a *helyi önkormányzat* intézménycsoport általános kockázati szintjét csökkentette. A kockázati mutatók csökkenése ugyanakkor nem járt együtt a kontrollmutató szignifikáns csökkenésével, így a korábban az önkormányzatokra jellemző kontrollhiányos állapot jelentősen csökkent.
- A *területi igazgatási szervezetek* intézménycsoportba tartozó megyei kormányhivatalok az új feladatstruktúra miatt megemelkedett kockázati értékekkel rendelkeztek, azonban ezt ellensúlyozta az integritáskontrollok erősítése, a kontrollindexben ezért szignifikáns emelkedést tapasztaltunk.
- A korábban a helyi önkormányzatok által fenntartott általános és középiskolák a KLIK és a tankerületi rendszer kialakulásával betagozódtak a központi rendszerbe. A magasabb kockázati és kontrollindexszel rendelkező, újonnan létrehozott központi intézmények (mint például a KLIK is) az *egyéb igazgatási tevékenység* intézménycsoportba kerültek. A KLIK-kel együtt ide került a számos, korábban önkormányzati fenntartású iskola is, amelyeket alacsony kockázati szintek jellemeznek. A két hatás eredőjeként az *egyéb igazgatási tevékenység* intézménycsoport átlagos kockázati indexei szignifikánsan csökkentek.
- Az *általános és középfokú oktatás* intézménycsoportban már csak a minisztériumok háttérintézményeként működő magasabb kockázati és kontrollszinttel rendelkező szakiskolák és szakképzési centrumok maradtak, így az intézménycsoport kockázati indexe szignifikánsan nőtt.
- A *rend- és honvédelem* intézménycsoport összetétele az évek során kibővült. A korábban csak rendvédelmi szervezeteket tartalmazó csoporthoz 2016-ban már a honvédelmi szervezetek is beletartoztak, melyek jellemzően alacsony szintű korrupciós veszélyeket növelő tényezőkkel és magas szintű kontrollindexekkel rendelkeznek. Ennek következtében a *rend- és honvédelem* intézménycsoport kockázati indexe szignifikánsan csökkent, kontrollindexe pedig szignifikánsan nőtt.
- A *kulturális és szabadidős intézmények*, valamint az *óvoda, bölcsőde*, valamint a *szociális ellátóintézmények* intézménycsoport kockázati szintje szignifikánsan csökkent. Ez vélhetően annak tudható be, hogy 2016-ra jelentősen kibővült résztvevő intézményi kör jobban reprezentálja a teljes sokaságot, amely jellemzően alacsony kockázati indexszel rendelkezik.

3. Az ÁSZ ellenőrzések hatását tekintve, az eredmények alapján az ÁSZ által ellenőrzött intézmények körében a kontrollok szintje szignifikánsan növekedett 2013-ról 2016-ra, legnagyobb mértékben azon intézmények körében, ahol mindkét vizsgált periódusban történt ÁSZ ellenőrzés. Azt

találtuk, hogy a kockázatok szintje minden kategóriában szignifikánsan csökkent. Mindezek azt mutatják, hogy az ÁSZ ellenőrzései elősegítik az intézmények kontrollrendszerének kiépülését.

4. Az egyes ellenőrző intézmények kockázatterzékenységét vizsgálva megállapítható, hogy az ÁSZ, a NAV és a hatóságok a szignifikánsan nagyobb kockázati indexekkel rendelkező szervezeteket választják ki ellenőrzésre, így a kiválasztási rendszerek hatékonyan működnek a felmérés adatai alapján. Az elemzés során az is kirajzolódott, hogy az ÁSZ ellenőrzései fókuszálnak leginkább a integritás szempontból kockázatos intézmények vizsgálatára. Ennek oka, hogy az ÁSZ több más tényező – pl.: adósságszabály, tevékenység társadalmi relevanciája, ellenőrzési lefedettség, stb. – mellett az ÁSZ maga kockázatalapú kiválasztási szempontrendszert és a kockázatelemzés eredményeire támaszkodó ellenőrzési témaválasztási rendszert működtet.

5. A kutatás vizsgálta, hogy a kérdőív kitöltésének gyakorisága miképpen befolyásolja az integritás kockázatok és kontrollokat. Az Integritás felmérésben gyakrabban résztvevő intézmények, valamint ezek felettes szerveinek kockázatterzékenységét mutatja, hogy szignifikánsan magasabb kockázati szinttel rendelkeznek, mint azon intézmények, amelyek ritkábban vettek részt a felmérésben. A magasabb kockázati szinthez szükséges kontrollok kiépítését kimutathatóan elősegíti az Integritás felmérésben való többszöri részvétel. A kutatási eredmények szerint a rendszeres résztvevők eleve elkötelezettebbek voltak az integritási kontrolloik kiépítésében, és évről évre jobb eredményeket értek el, míg ugyanez nem mondható el a nem rendszeres résztvevőkről. A speciális korrupcióellenes eljárások és rendszerek alkalmazása (ilyen pl. az etikai szabályzat, a rendszeres korrupciós kockázatelemzés, a közérdekű bejelentéseket kezelő rendszer, a korrupcióellenes képzés) a rendszeres kitöltők körében gyakoribbá vált. A részvétel gyakoriságának növekedésével párhuzamosan az egyes csoportok kockázati és kontrollindexeinek értéke is nőtt. Ennek magyarázata lehet, hogy a felmérés során az egyes szervezetek újabb kockázatokot fednek fel a saját szervezetükben, amelyekhez igyekeznek kiépíteni a szükséges kontrollokat is. Az Integritás felmérésekben való rendszeres részvétel elősegíti a szervezetek kockázatokban való gondolkodási képességének fejlesztését, a kockázatokkal való tudatos szembenézést, valamint a kontrollrendszer fejlesztését.

6. A kutatás során a kérdőívben nem szereplő, de hazai közintézmények szervezeti integritását erősítő tényezőket sikerült beazonosítani. Ilyen integritást erősítő tényező a felmérésben való rendszeres részvétel, a résztvevő intézmények és az ellenőrző szervezetek kockázatterzékenysége, valamint a külső ellenőrzések gyakorisága. Ezek az újonnan bemutatott integritás tényezők mind rendszerszinten, mind az egyes közintézmények szintjén kimutathatóan képesek hatással lenni részben az intézményi integritás kockázatok, de különösen az integritás kontrollok szintjére, az integritás szemlélet elterjedésére. A beazonosított, integritást erősítő tényezőkkel összehasonlítva az mutatható ki, hogy a felmérésben való részvétel gyakorisága meghatározó hatást gyakorolt az intézményi indexértékekre.

Irodalomjegyzék

- 50/2013. (II. 25.) Korm. rendelet. az államigazgatási szervezetek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásának rendjéről
 - Báger G. (2012): Korrupció, Akadémiai Kiadó Zrt, Budapest
 - Bertók J.(2008): Building an Integrity Framework Experiences of OECD Countries - Ethics in Prevention of Corruption in Turkey Start-up Conference, Ankara, 2008. február 7., Online: <https://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/corruption/projects/TYEC/1062-TYEC-Presentation-Bertok-Feb08.PDF>
 - Domokos L. - Pulay Gy. - Szatmári J. - Gergely Sz. - Szabó Z. Gy.(2016): Az integritás kultúrájának meghonosítása a magyar közsférában, Online: https://www.asz.hu/storage/files/files/a_jo_kormanyzas_epitokovei/6.pdf
 - EUROSAI (2013): Auditing Ethics in the Public Sector - A general overview of SAI's practices, Online: http://www.eurosai.org/handle404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/working-groups/audit-ethics/RelDoc/TFAE_paper-Auditing-Ethics-in-Public-Sector.pdf
 - Kolthoff, E. W. (2007): ETHICS AND NEW PUBLIC MANAGEMENT - Empirical Research into the Effects of Businesslike Government on Ethics and Integrity, Legal Publishers, New York
 - <http://integritas.asz.hu/>
 - <http://www.oecd.org/gov/ethics/publicsectorintegrityreviews.htm#ifr>
 - Tara, I. G. - Gherai, D. S. - Droj, L. - Matica, D. E. (2016): The Social Role of the Supreme Audit Institutions to Reduce Corruption in the European Union – Empirical Study, Revista de Cercetare si Interventie Sociala, Vol. 52, pp. 217-240, Online: http://www.rcis.ro/images/documente/rcis52_14.pdf
 - Mahmudul, J. S. M. Khalid, A. M. A. (2016): Relationship between good governance and integrity system: empirical study on the public sector of Malaysia, Humanomics, Vol. 32 Iss 2 pp.
 - Nemzetgazdasági Minisztérium (2012): Magyarországi államháztartási belső kontroll standardok Útmutató, Online: <http://allamhaztartas.kormany.hu/download/d/1b/01000/bkstand12k%C3%B6zz%C3%A9.pdf>
 - OECD (2005): Public Sector Integrity: A Framework for Assessment, Online: http://www.serviciocivil.gob.cl/sites/default/files/public_sector_integrity%20ocde.pdf,
 - Transparency International (2014): The European Union Integrity System, Online: http://www.transparencyinternational.eu/wp-content/uploads/2014/04/EU_Integrity_System_Report.pdf
-

• Mellékletek

1. sz. melléklet: TEÁOR azonosító számok intézménycsoportonként

TEÁOR azonosító szám	TEÁOR megnevezés
Általános és középfokú oktatás	
802100	Általános középfokú oktatás
802241	Nappali rendszerű szakiskolai nevelés, oktatás
852010	Alapfokú oktatás (alapfokú művészetoktatás kivételével)
852020	Alapfokú művészetoktatás
853100	Általános középfokú oktatás
853200	Szakmai középfokú oktatás
855900	Máshová nem sorolható egyéb oktatás
Egészségügyi intézmények	
861000	Fekvőbeteg-ellátás
862100	Általános járóbeteg-ellátás
862200	Szakorvosi járóbeteg-ellátás
869000	Egyéb humán-egészségügyi ellátás
Egyéb - igazgatási tevékenység	
8411	Általános közigazgatás
841106	Települési és területi helyi kisebbségi önkormányzatok igazgatási tevékenysége
841107	Közttestületek államháztartási igazgatási tevékenysége
841108	Országos kisebbségi önkormányzatok igazgatási tevékenysége
841112	Pénzügyi, költségvetési igazgatás
841117	Általános közigazgatás
841211	Oktatás igazgatása
841212	Egészségügy igazgatása

841214	Szabadidős, kulturális és közösségi szolgáltatás igazgatása
841215	Szociális és jóléti szolgáltatások igazgatása
841216	Környezet- és természetvédelem igazgatása
841218	Lakás-, kommunális szolgáltatások igazgatása
841311	Mezőgazdaság, erdészet, halászat, vadászat igazgatása
841312	Energia, üzemanyag-ellátás igazgatása
841313	Bányászat, ásványi erőforrások, feldolgozóipar, építőipar igazgatása
841314	Szállítás, hírközlés igazgatása
841317	Többcélú, fejlesztési projekt igazgatása
841318	Gazdasági, kereskedelmi, munkaügyi igazgatás
841319	Vízügyi igazgatás
843010	Nyugdíjbiztosítás szakigazgatása
843020	Egészségbiztosítás szakigazgatása
Egyéb tevékenységek	
14300	Ló, lóféle tenyésztése
360000	Víztermelés, -kezelés, -elosztás
370000	Szennyvíz gyűjtése, kezelése
381100	Nem veszélyes hulladék gyűjtése
422100	Folyadék szállítására szolgáló közmű építése
559000	Egyéb szálláshely-szolgáltatás
562900	Egyéb vendéglátás
581900	Egyéb kiadói tevékenység
682000	Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
692000	Számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység
711200	Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás
841102	Kormány, kormánybizottságok, miniszterelnöki hivatal tevékenysége
841113	Átfogó gazdasági, társadalmi tervezés, statisztikai szolgáltatás
841114	Alapkutatáshoz nyújtott kormányzati szolgáltatás

841115	Igazgatási intézmények ellátó, kisegítő szolgálatai
841116	Önkormányzati, valamint többcélú kistérségi társulási intézmények ellátó, kisegítő szolgálatai
841129	Egyéb kormányzati kiegészítő szolgáltatás
842111	Külügyi, külföldi diplomáciai, konzuli szolgáltatás
856000	Oktatást kiegészítő tevékenység
Felsőoktatás	
854200	Felsőfokú oktatás
Független államhatalmi szervezetek	
841101	Államhatalmi szervezetek tevékenysége
841191	Fejezetek elszámolásai (technikai szakágazat)
Helyi önkormányzat	
841105	Helyi önkormányzatok, valamint többcélú kistérségi társulások igazgatási tevékenysége
Igazságszolgáltatás	
842310	Igazságügy szakigazgatása
842320	Bíróságok tevékenysége
842350	Igazságügyi szakértői tevékenység
Kormányzati szervezetek	
841103	Minisztériumok tevékenysége
Kulturális intézmények	
9101	Könyvtári, levéltári tevékenység
900100	Előadó-művészet
900200	Előadó-művészetet kiegészítő tevékenység
900400	Művészeti létesítmények működtetése
910100	Könyvtári, levéltári tevékenység
910200	Múzeumi tevékenység
910300	Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése
910400	Növény-, állatkert, természetvédelmi terület működtetése
923400	Máshová nem sorolható egyéb szórakozás

931100	Sportlétesítmény működtetése
931900	Egyéb sporttevékenység
932900	Máshova nem sorolható egyéb szórakoztatás szabadidős tevékenység
Óvoda, bölcsőde	
851020	Óvodai nevelés
889110	Bölcsődei ellátás
Rend- és honvédelem	
8422	Honvédelem
842210	Védelmi feladatok központi igazgatása és szabályozása
842260	Polgári védelmi tevékenység
842330	Ügyészségek tevékenysége
842340	Büntetés-végrehajtási tevékenység
842410	Közbiztonság, közrend szakigazgatása
842420	Rendőrségi tevékenység
842450	Polgári nemzetbiztonsági tevékenység
842460	Felderítő tevékenység
842470	Idegenrendészeti tevékenység
842480	Katasztrófa-elhárítási tevékenységek
842510	Tűzvédelem szakigazgatása
Szociális ellátóintézmények	
871000	Bentlakásos, nem kórházi ápolás
872000	Mentális-, szenvedélybeteg bentlakásos ellátása
873000	Idősek, fogyatékosok bentlakásos ellátása
879020	Gyermekek átmeneti otthonában elhelyezettek ellátása
879040	Gyermekotthonban elhelyezettek ellátása
879050	Javítóintézetben elhelyezettek ellátása
879060	Egyéb bentlakásos ellátás
881000	Idősek, fogyatékosok szociális ellátása bentlakás nélkül

889120	Családi napközis ellátás
889900	Máshová nem sorolható egyéb szociális ellátás bentlakás nélkül
Területi igazgatási szervezetek	
841104	Területi általános igazgatási szervezetek tevékenysége
Tudományos kutatás, fejlesztés	
7211	Biotechnológiai kutatás, fejlesztés
721100	Biotechnológiai kutatás, fejlesztés
721900	Egyéb természettudományi, műszaki kutatás, fejlesztés
722000	Társadalomtudományi, humán kutatás, fejlesztés
749000	Máshová nem sorolható egyéb szakmai, tudományos, műszaki tevékenység

2. sz. melléklet: A reprezentativitás vizsgálata

Időszak	2013					
Intézménycsoport	Alapsokaságban a szervezetek száma (db)	Válaszadók száma (db)	Reprezentativitás esetén fennálló elemszámok (db)	Intézménycsoportok megoszlása az alapsokaságon belül (%)	A válaszadók megoszlás (%)	A reprezentativitás esetén fennálló elemszámok és a válaszadó intézmények számának különbsége (db)
Általános és középfokú oktatás	268	201	20	2,18	13,75	181
Egészségügyi intézmények	197	54	23	1,60	3,69	31
Egyéb - igazgatási tevékenység	2382	46	295	19,35	3,15	-249
Egyéb tevékenységek	573	41	68	4,66	2,80	-27
Felsőoktatás	28	22	3	0,23	1,50	19
Független államhatalmi szervezetek	34	6	4	0,28	0,41	2
Helyi önkormányzat	4739	670	563	38,50	45,83	107
Igazságszolgáltatás	29	22	4	0,24	1,50	18
Kormányzati szervezetek	7	7	0	0,06	0,48	7
Kulturális és szabadidős intézmények	811	65	96	6,59	4,45	-31
Óvoda, bölcsőde	2111	147	251	17,15	10,05	-104
Rend- és honvédelem	144	64	17	1,17	4,38	47
Szociális ellátóintézmények	920	82	109	7,47	5,61	-27
Területi igazgatási szervezetek	27	24	3	0,22	1,64	21
Tudományos kutatás, fejlesztés	39	11	5	0,32	0,75	6
Összesen	12309	1462	1462	100,00	100,00	
Empirikus szignifikanciaszint	p-érték < 0,001, tehát a minta csak a Kormányzati szervezetek tekintetében reprezentatív, ahol azonban azonos az alapsokasággal					

Időszak	2016					
Intézménycsoport	Alapsokaságban a szervezetek száma (db)	Válaszadók száma (db)	Reprezentativitás esetén fennálló elemszámok (db)	Intézménycsoportok megoszlása az alapsokaságon belül (%)	A válaszadók megoszlás (%)	A reprezentativitás esetén fennálló elemszámok és a válaszadó intézmények számának különbsége (db)
Általános és középfokú oktatás	261	81	59	1,98	2,70	22
Egészségügyi intézmények	205	110	47	1,56	3,66	63
Egyéb - igazgatási tevékenység	2875	175	656	21,85	5,83	-481
Egyéb tevékenységek	320	72	73	2,43	2,40	-1
Felsőoktatás	30	23	7	0,23	0,77	16
Független államhatalmi szervezetek	37	12	8	0,28	0,40	4
Helyi önkormányzat	4864	1376	1110	36,97	45,84	266
Igazságszolgáltatás	29	23	7	0,22	0,77	16
Kormányzati szervezetek	10	10	2	0,08	0,33	8
Kulturális és szabadidős intézmények	780	223	178	5,93	7,43	45
Óvoda, bölcsőde	2517	380	574	19,13	12,66	-194
Rend- és honvédelem	147	123	34	1,12	4,10	89
Szociális ellátóintézmények	1024	354	234	7,78	11,79	120
Területi igazgatási szervezetek	20	20	5	0,15	0,67	15
Tudományos kutatás, fejlesztés	39	20	9	0,30	0,67	11
Összesen	13158	3002	3002	100,00	100,00	
Empirikus szignifikanciaszint	p-érték < 0,001, tehát a minta csak a Kormányzati szervezetek és a Területi igazgatási szervezetek tekintetében reprezentatív, ahol azonban azonos az alapsokasággal					

2016				
Ellenőrzött/Nem ellenőrzött intézmények	Alapsokaságban az intézmények száma (db)	Válaszadók száma (db)	Intézmények megoszlása az alapsokaságon belül (%)	A válaszadók megoszlás (%)
Ellenőrzött	1045	617	7,94	20,55
Nem ellenőrzött	12113	2385	92,06	79,45
Összesen	13158	3002	100,00	100,00
Empirikus szignifikanciaszint	p-érték < 0,001, tehát a minta nem reprezentatív			

3. sz. melléklet: Független kétmintás T-próba az együttes indexértékekre 2013, 2016-ra

Index	Év	Elemszám	Átlag	Szórás	Standard hiba	A próbafüggvény mintán felvett értéke	p-érték	Átlagok közötti különbség
EVT	2013	1462	36,88	24,75	0,65	7,65	kisebb mint 0,001	5,74
	2016	3002	31,15	20,73	0,38			
KVNT	2013	1462	24,57	12,4	0,32	14,73	kisebb mint 0,001	5,52
	2016	3002	19,04	10,32	0,19			
KMKT	2013	1462	60,47	11,78	0,31	-2,09	0,037	-0,82
	2016	3002	61,29	13,36	0,24			

4. sz. melléklet: Független kétmintás T-próba az ellenőrzéstípusokra - Együttesen

Az elmúlt 3 évben volt-e ellenőrzés a Szervezetüknél?		Elemsszám	Átlag	Szórás	Standard hiba	A próbafüggvény mintán felvett értéke	p-érték	Átlagok közti különbség
EVT 155	IGEN	2455	32,75	18,36	0,78	9,86	kisebb mint 0,001	8,79
	NEM	547	23,96	20,90	0,42			
KVNT 155	IGEN	2455	19,82	7,84	0,34	10,63	kisebb mint 0,001	4,23
	NEM	547	15,59	10,65	0,21			
KMKT 155	IGEN	2455	62,40	14,48	0,62	9,06	kisebb mint 0,001	6,08
	NEM	547	56,31	12,84	0,26			

ÁSZ ellenőrzés

Az elmúlt 3 évben volt-e ÁSZ ellenőrzés a Szervezetüknél?		Elemsszám	Átlag	Szórás	Standard hiba	A próbafüggvény mintán felvett értéke	p-érték	Átlagok közti különbség
EVT 155	IGEN	617	38,32	22,09	0,89	9,22	kisebb mint 0,001	9,03
	NEM	2385	29,29	19,96	0,41			
KVNT 155	IGEN	617	26,09	13,26	0,53	15,79	kisebb mint 0,001	8,87
	NEM	2385	17,22	8,51	0,17			
KMKT 155	IGEN	617	69,09	12,82	0,52	17,04	kisebb mint 0,001	9,82
	NEM	2385	59,27	12,74	0,26			

NAV ellenőrzés

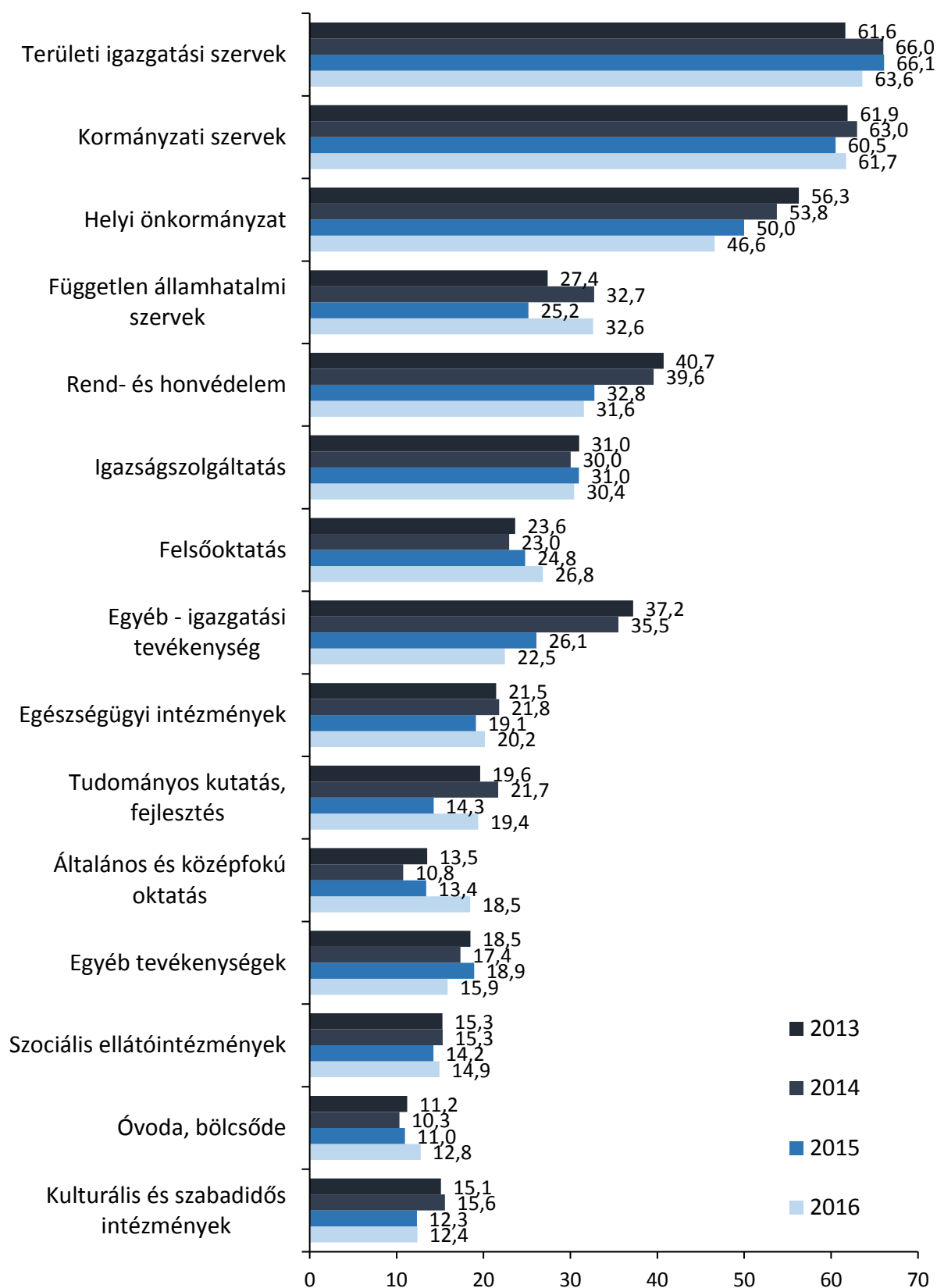
Az elmúlt 3 évben volt-e NAV ellenőrzés a Szervezetükénél?		Elemszám	Átlag	Szórás	Standard hiba	A próbafüggvény mintán felvett értéke	p-érték	Átlagok közti különbség
EVT 155	IGEN	699	36,92	22,54	0,85	7,94	kisebb mint 0,001	7,52
	NEM	2303	29,40	19,83	0,41			
KVNT 155	IGEN	699	23,44	12,62	0,48	11,14	kisebb mint 0,001	5,72
	NEM	2303	17,71	9,11	0,19			
KMKT 155	IGEN	699	64,96	12,86	0,49	8,39	kisebb mint 0,001	4,79
	NEM	2303	60,17	13,31	0,28			

Hatósági ellenőrzés

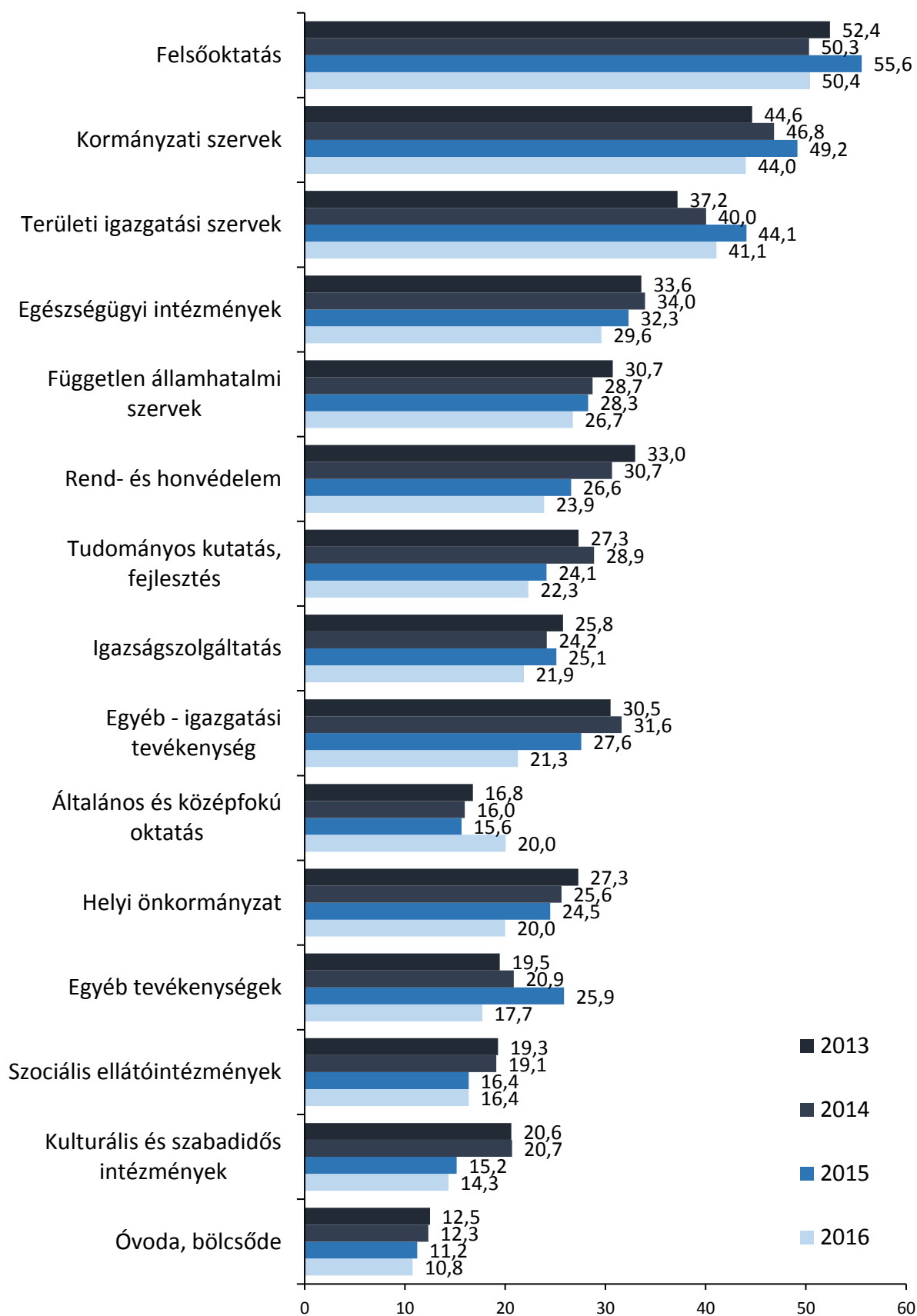
Az elmúlt 3 évben volt-e hatósági ellenőrzés a Szervezetükénél?		Elemszám	Átlag	Szórás	Standard hiba	A próbafüggvény mintán felvett értéke	p-érték	Átlagok közti különbség
EVT 155	IGEN	2239	32,76	20,79	0,44	7,52	kisebb mint 0,001	6,34
	NEM	763	26,42	19,86	0,72			
KVNT 155	IGEN	2239	19,54	10,47	0,22	4,68	kisebb mint 0,001	1,94
	NEM	763	17,59	9,72	0,35			
KMKT 155	IGEN	2239	62,20	12,65	0,27	5,94	kisebb mint 0,001	3,58
	NEM	763	58,62	14,95	0,54			

5. sz. melléklet Intézménycsoporti indexértékek alakulás (2013-2016)

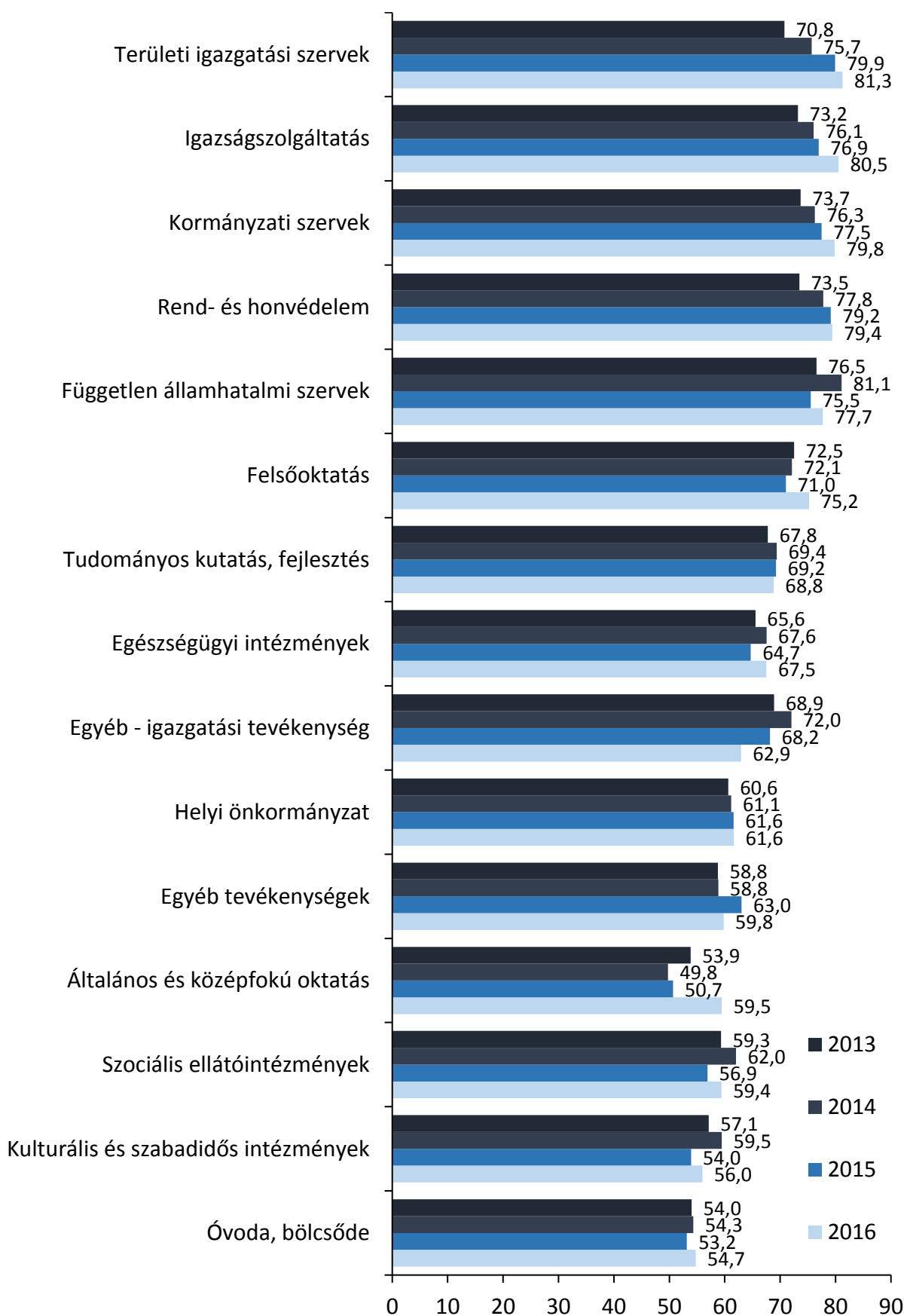
**Eredendő Veszélyeztetettségi Tényezők indexértéknek (%) alakulása
intézménycsoportonként (2013-2016)**

**Korrupciós Veszélyeztetettséget Növelő Tényezők indexértéknek (%) alakulása
intézménycsoportonként (2013-2016)**

Kockázatokat Mérséklő Kontrollok Tényezői indexértéknek (%) alakulása intézménycsoportonként (2013-2016)

6. sz. melléklet: Varianciaanalízis a kitöltés gyakoriságára és az egyes indexértékek átlagára

Varianciaanalízis		Elemzés	Átlag	Szórás	Standard hiba	Levene teszt	p-érték	F/Welch	p-érték
EVT	1 alkalom	1151	28,53	20,24	0,6	3,43	0,02	36,92	kisebb mint 0,001
	2 alkalom	1037	29,24	20,05	0,62				
	3 alkalom	319	34,7	20,72	1,16				
	4 alkalom	495	38,97	21,11	0,95				
KVNT	1 alkalom	1151	16,21	8,8	0,26	28,06	kisebb mint 0,001	76,95	kisebb mint 0,001
	2 alkalom	1037	19,11	9,77	0,3				
	3 alkalom	319	21,57	10,23	0,57				
	4 alkalom	495	23,88	12,37	0,56				
KMKT	1 alkalom	1151	57,69	12,99	0,38	1,7	0,16	82,38	kisebb mint 0,001
	2 alkalom	1037	61,1	12,84	0,4				
	3 alkalom	319	64,39	11,92	0,67				
	4 alkalom	495	68,07	13,1	0,59				

Post Hoc teszt			Átlag különbség	Standard hiba	p-érték	Szignifikanciaszint
EVT	egy alkalom	két alkalom	-0,71	0,86	0,96	-
		három alkalom	-6,17	1,30	0,00	**
		négy alkalom	-10,44	1,12	0,00	**
	két alkalom	egy alkalom	0,71	0,86	0,96	-
		három alkalom	-5,46	1,32	0,00	**
		négy alkalom	-9,73	1,13	0,00	**
	három alkalom	egy alkalom	6,17	1,30	0,00	**
		két alkalom	5,46	1,32	0,00	**
		négy alkalom	-4,27	1,50	0,03	*
	négy alkalom	egy alkalom	10,44	1,12	0,00	**
		két alkalom	9,73	1,13	0,00	**
		három alkalom	4,27	1,50	0,03	*
KMKT	egy alkalom	két alkalom	-3,41	0,55	0,00	**
		három alkalom	-6,69	0,81	0,00	**
		négy alkalom	-10,38	0,69	0,00	**
	két alkalom	egy alkalom	3,41	0,55	0,00	**
		három alkalom	-3,29	0,82	0,00	**
		négy alkalom	-6,97	0,70	0,00	**
	három alkalom	egy alkalom	6,69	0,81	0,00	**
		két alkalom	3,29	0,82	0,00	**
		négy alkalom	-3,68	0,92	0,00	**
	négy alkalom	egy alkalom	10,38	0,69	0,00	**
		két alkalom	6,97	0,70	0,00	**
		három alkalom	3,68	0,92	0,00	**
KVNT	egy alkalom	két alkalom	-2,89	0,40	0,00	**
		három alkalom	-5,36	0,63	0,00	**
		négy alkalom	-7,67	0,61	0,00	**
	két alkalom	egy alkalom	2,89	0,40	0,00	**
		három alkalom	-2,46	0,65	0,00	**
		négy alkalom	-4,77	0,63	0,00	**
	három alkalom	egy alkalom	5,36	0,63	0,00	**
		két alkalom	2,46	0,65	0,00	**
		négy alkalom	-2,31	0,80	0,02	*
	négy alkalom	egy alkalom	7,67	0,61	0,00	**
		két alkalom	4,77	0,63	0,00	**
		három alkalom	2,31	0,80	0,02	*

7. sz. melléklet: Párosított T-próba

		átlagok közötti különbség	szórás	standard hiba	Próbafüggvény mintán felvett értéke (t)	p-érték
Párok	EVT2016 - EVT2015	-2,32	9,92	0,45	-5,21	0,00
	EVT2015 - EVT2014	-1,09	6,71	0,30	-3,62	0,00
	EVT2014 - EVT2013	-0,03	9,64	0,43	-0,08	0,94

		átlagok közötti különbség	szórás	standard hiba	Próbafüggvény mintán felvett értéke (t)	p-érték
Párok	KVNT2016 - KVNT2015	-4,28	7,23	0,32	-13,19	0,00
	KVNT2015 - KVNT2014	-0,20	5,43	0,24	-0,82	0,41
	KVNT2014 - KVNT2013	-0,50	5,50	0,25	-2,04	0,04
	KMKT2016 - KMKT2015	0,46	6,37	0,29	1,59	0,11
	KMKT2015 - KMKT2014	1,24	6,32	0,28	4,37	0,00
	KMKT2014 - KMKT2013	1,74	6,47	0,29	5,97	0,00

8. sz. melléklet: A mind a négy felmérésben résztvevő intézmények kontrolljainak alakulása (2013-2016)

Kontrollra vonatkozó kérdések	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
	IGEN (%)	IGEN (%)	IGEN (%)	IGEN (%)	
139. Szervezetüknek van-e etikai szabályzata?	35%	47%	52%	54%	19
109. Szervezetüknek van-e belső szabályzata a Szervezeten belüli közérdekű bejelentők védelmére?	21%	28%	35%	37%	16
143. Szervezetük végez-e rendszeresen korrupciós kockázatelemzést?	10%	19%	19%	23%	13
108. Szervezetükön belül szabályozva vannak-e a különféle ajándékok, meghívások, utaztatás elfogadásának feltételei?	23%	30%	34%	34%	11
85. Ha Szervezetükönél alkalmaznak rendszerszerű kockázatelemzést, értékelik-e a kockázatelemzés eredményét?	41%	48%	49%	52%	11
141. Szervezetük működtet-e közérdekű bejelentéseket kezelő rendszert?	34%	37%	44%	44%	10
84. Ha Szervezetükönél alkalmaznak rendszerszerű kockázatelemzést, a kockázatelemzés során azonosított kockázati tényezők rögzítésre kerülnek valamilyen adatbázisban?	31%	36%	39%	41%	10
83. A belső ellenőrzési feladatok megtervezésétől eltekintve, Szervezetükönél alkalmaznak-e rendszerszerű kockázatelemzést?	45%	51%	54%	55%	10
103. Szervezetük rendelkezik a vonatkozó jogszabályokkal összhangban álló informatikai szabályzattal?	73%	79%	85%	82%	9

132. Ha szervezetüknél működik belső ellenőrzés, biztosított-e annak függetlensége?	88%	89%	96%	97%	9
142. Volt-e az elmúlt 3 évben korrupcióellenes képzés a Szervezet munkatársai körében?	21%	28%	29%	29%	8
140. Szervezetük működtet-e külső (a szervezeten kívülről érkező) panaszokat kezelő panaszrendszert?	39%	42%	45%	47%	8
134. A Szervezet rendelkezik-e elfogadott stratégiai ellenőrzési tervvel?	73%	76%	79%	81%	8
136. Az ellenőrzési tervek megalapozásához végeznek-e rendszeres kockázatelemzést?	76%	79%	80%	82%	6
144. Szervezetük alkalmazza-e valamilyen területen az ún. „négy szem elvét”?	59%	60%	64%	65%	6
101. Szervezetük rendelkezik a vonatkozó jogszabályokkal összhangban álló adatkezelési szabállyal?	91%	93%	94%	96%	5
104. Szervezetük rendelkezik-e hatályos közbeszerzési szabállyal a közbeszerzési értékhatárt el nem érő beszerzések lebonyolítására?	79%	78%	81%	83%	4
145. Működik-e Szervezetüknél munkahelyi rotáció?	14%	15%	17%	18%	4
105. Ha Szervezetük rendelkezik hatályos közbeszerzési szabállyal, előírja-e a szabályzat a közbeszerzési értékhatár alatti beszerzések esetén legalább három árajánlat bekérését?	74%	74%	77%	78%	4
70. Ha Szervezetüknek van nyilvánosan közzétett stratégiája, szerepel-e benne a következők közül valamelyik: szervezeti kultúra javítása, integritás erősítése, korrupció elleni fellépés témaköre?	32%	33%	34%	36%	4
118. A teljesítményértékelések befolyásolják az alkalmazottak éves jövedelmének alakulását?	21%	21%	20%	25%	4

107. Szervezetük belső szabályozása kötelezővé teszi-e a munkatársaknak, hogy nyilatkozzanak gazdasági vagy - a Szervezet tevékenysége szempontjából releváns - egyéb érdekeltségeikről?	57%	59%	62%	60%	3
96. A legutóbbi SZMSZ-módosítás óta valamennyi, a változásban érintett munkavállaló munkaköri leírását hozzáigazították-e a módosult belső szabályokhoz?	93%	94%	94%	95%	2
148. Nyilvánosan hozzáférhetőek-e a Szervezetük gazdálkodására vonatkozó adatok?	93%	95%	94%	95%	2
89. Szervezetük rendelkezik-e hatályos és aktualizált szervezeti és működési szabályzattal (SZMSZ)?	97%	98%	98%	99%	2
91. A Szervezetben van-e külön szabályozás a külső szakértők alkalmazásának feltételeiről?	17%	18%	19%	19%	2
82. Ha Szervezetük nem rendelkezik hatályos beszerzési szabályzattal, gyakorlat-e ilyen esetekben legalább három árajánlat bekérése?	90%	21%	90%	91%	1
62. Szervezetük alapító okiratát az utóbbi három évben - végrehajtott közigazgatási reformok eredményeként a szervezeti feladatok, vagy más okból - jelentős mértékű közigazgatási reformok eredményeként a szervezeti és feladatköri változásokra való tekintettel megfelelően aktualizálták-e?	93%	94%	96%	94%	1
98. Szervezetük rendelkezik a vonatkozó jogszabályokkal összhangban álló irat- (dokumentum-) kezelési szabályzattal?	98%	98%	99%	99%	1
102. Szervezetük rendelkezik a vonatkozó jogszabályokkal összhangban álló titokvédelmi (illetve a minősített adatok kezelésére vonatkozó) szabályzattal?	64%	65%	67%	65%	1
121. Szervezetük megköveteli-e minden új belépő esetében az erkölcsi bizonyítvány bemutatását?	92%	92%	93%	93%	1

130.A Szervezetnél működik-e belső ellenőrzés?	97%	97%	97%	97%	0
92. Az elmúlt 1 évben előfordult-e, hogy a Szervezet olyan költségtérítést fizetett ki, amelynek feltételeiről nem volt külön belső szabályozás?	3%	2%	2%	2%	-1*
99. Szervezetük rendelkezik a vonatkozó jogszabályokkal összhangban álló utalványozási szabályzattal?	98%	97%	97%	98%	0
100. Szervezetük rendelkezik a vonatkozó jogszabályokkal összhangban álló kötelezettségvállalási szabályzattal?	98%	98%	97%	98%	0
117. Szervezetük működtet egyéni teljesítményértékelési rendszert?	69%	75%	76%	69%	0
120. Ha vannak vagyonyilatkozat-tételre kötelezett személyek, pontosan meghatározott-e a Szervezetben a vagyonyilatkozat tételre köteles személyek köre?	95%	94%	95%	94%	-1
92. Az elmúlt 1 évben előfordult-e, hogy a Szervezet olyan költségtérítést fizetett ki, amelynek feltételeiről nem volt külön belső szabályozás?	3%	2%	2%	2%	-1
122. Szervezetükönél ellenőrzik-e az állásra jelentkezők által benyújtott pályázati dokumentumok (önéletrajzok, diplomák, referenciák stb.) hitelességét a felvételi eljárás során?	77%	78%	78%	76%	-1
69. Szervezetüknek van-e nyilvánosan közzétett stratégiája?	55%	54%	55%	54%	-1
94. Ha Szervezetük rendelkezik olyan egyéb (nem gépjármű) vagyontárgyakkal, amelyek valamely vezető vagy más munkatárs személyes használatába vannak adva, a Szervezeten belül szabályozva van-e ezen eszközöknek a szervezeten kívüli használata?	46%	41%	43%	45%	-1
135. A Szervezetnél vannak-e elfogadott éves ellenőrzési tervek?	96%	96%	93%	94%	-1

71. Szervezetük közép- és hosszú távú stratégiai terveit rendszeresen lebontják-e rövidebb távú, konkrét programokra és/vagy munkatervekre és/vagy feladatokra?	69%	72%	71%	67%	-2
93. Ha Szervezetük rendelkezik saját gépkocsival, van-e belső szabályozás az ilyen gépjármű(vek) használatára?	74%	70%	72%	70%	-4
73. Működik-e Szervezetüknél szervezett dolgozói érdekképviselő?	53%	52%	50%	48%	-5
21. Szervezetük rendszerszerűen vizsgálja-e a közbeszerzések útján beszerzett áruk vagy szolgáltatások teljesítésének megfelelőségét?	64%	64%	68%	56%	-8
116. Az elmúlt 3 évben előfordult-e a Szervezetben korábbi munkavállaló (ideértve a nyugdíjba vonult volt munkatársakat is) újbóli foglalkoztatása?	53%	50%	45%	41%	-12
90. Szervezetüknél jelenleg ugyanaz a személy látja-e el az utalványozás, kötelezettségvállalás és ellenjegyzés feladatai közül bármelyik kettőt?	49%	50%	42%	36%	-13

*A kérdés egy rossz gyakorlat alkalmazására kérdez rá, ezért itt a csökkenést a kontrollok erősödéseként kell értelmezni-

További kontrolltényezők

20. Szervezetüknél hogyan biztosítják a szabályszerű közbeszerzések lefolytatásához szükséges speciális szakértelmet? (TÖBBET IS VÁLASZTHAT!)	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
a Szervezetnél önálló, közbeszerzési feladatokért felelős részleg működik	11%	12%	13%	13%	2
a Szervezet olyan munkatársa(ka)t alkalmaz, aki(k)nek közbeszerzési szakértői vizsgája van	19%	19%	18%	17%	-2
Külső közbeszerzési szakértőt, ill. szakértői szervezetet bíznak meg.	68%	70%	71%	57%	-11
Egyéb módon oldják meg	6%	5%	7%	5%	-1
Nem folytatnak közbeszerzést	10%	10%	9%	1%	-9
Nem értelmezhető	10%	9%	7%	1%	-9

86. Ha Szervezetüknél alkalmaznak rendszerszerű kockázatelemzést, az eredmények alapján folytatnak-e kockázatkezelési tevékenységet?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
Mindig	54%	59%	54%	58%	4
Néha	41%	37%	40%	38%	-3
Soha sem	4%	4%	6%	4%	0

97. Jelöljék, ha a Szervezetnél léteznek az alábbi személyekkel való kapcsolattartásra vonatkozó szabályok! A) gazdasági szereplők (for profit szektor), B) politikusok (választott képviselők), C) más állami/önkormányzati szervezetek vezető tisztviselői	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
egyik kapcsolattartási forma sem szabályozott	60%	58%	57%	56%	-4
a felsoroltak közül legalább egy kapcsolattartási forma szabályozott	23%	24%	24%	26%	3
valamennyi kapcsolattartási forma szabályozott	18%	18%	19%	18%	0

106. Szervezetük milyen formában szabályozza az összeférhetetlenség kérdéskörét?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
önálló összeférhetetlenségi szabályzat	2%	2%	2%	2%	0
más szabályzat(ok)ban	83%	84%	86%	87%	4
nem szabályozott	15%	14%	13%	10%	-5

125. Az új munkatársak kiválasztásakor Szervezetüknél milyen gyakorisággal írnak ki állaspályázatot?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
mindig	40%	35%	35%	36%	-4
az esetek több, mint felében	31%	32%	34%	33%	2
az esetek kevesebb, mint felében	27%	30%	29%	27%	0
soha	3%	2%	2%	4%	1

126. Az új munkatársak kiválasztásakor Szervezetüknél milyen gyakorisággal alkalmaznak pszichológiai tesztet?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
mindig	4%	3%	3%	4%	0
az esetek több, mint felében	6%	6%	6%	5%	-1
az esetek kevesebb, mint felében	5%	7%	9%	8%	3
soha	85%	84%	82%	83%	-2

127. Az új munkatársak kiválasztásakor Szervezetüknél milyen gyakorisággal alkalmaznak (verseny) vizsgát vagy tudás (képesség-)felmérő tesztet?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
mindig	2%	3%	3%	3%	1
az esetek több, mint felében	8%	6%	7%	6%	-2
az esetek kevesebb, mint felében	17%	18%	18%	18%	1
soha	73%	73%	73%	74%	1

128. Az új munkatársak kiválasztásakor Szervezetüknél milyen gyakorisággal alkalmaznak felvételi bizottságot?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
mindig	22%	23%	23%	23%	1
az esetek több, mint felében	15%	16%	18%	20%	5
az esetek kevesebb, mint felében	24%	24%	24%	22%	-2
soha	39%	37%	36%	35%	-4

129. Az új munkatársak kiválasztásakor Szervezetüknél milyen gyakorisággal alkalmaznak egyéni beszélgetést (állásinterjút)?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
mindig	84%	84%	84%	85%	1
az esetek több, mint felében	11%	10%	9%	9%	-2
az esetek kevesebb, mint felében	4%	4%	5%	3%	-1
soha	2%	2%	2%	3%	1

131. Ha igen, a belső ellenőrzést...	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
önálló szervezeti egység végzi	20%	21%	20%	21%	1
egy fő belső ellenőr végzi	23%	23%	24%	24%	1
más módon látják el (külső szakember)	57%	56%	56%	55%	-2

133. Megfelel-e a belső ellenőrök képzettsége a költségvetési szervezetek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) Korm. rendelet 24. §-ban foglalt előírásoknak?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
igen, teljes mértékben	98%	98%	100%	100%	2
részben	0%	0%	0%	0%	0
nem	2%	2%	0%	0%	-2

138. A belső ellenőrzés által megfogalmazott javaslatokra készültek-e dokumentálható módon intézkedési tervek?	2013	2014	2015	2016	Változás 2013-ról 2016-ra (%pont)
igen, minden esetben	70%	74%	76%	80%	10
általában igen	22%	20%	18%	15%	-7
nem jellemző	8%	6%	5%	5%	-3

9. sz. melléklet: Párosított T-próba

		átlagok közötti különbség	szórás	standard hiba	Próbafüggvény mintán felvett értéke (t)	p-érték
Párok	etikai kódex 2016 - etikai kódex 2013	0,18	0,47	0,02	8,74	0,00
	panaszrendszer 2016 - panaszrendszer 2013	0,08	0,42	0,02	3,94	0,00
	közérdekű bejelentéseket kezelő rendszer 2016 - közérdekű bejelentéseket kezelő rendszer 2013	0,11	0,49	0,02	4,81	0,00
	korruptióellenes képzés 2016 - korruptióellenes képzés 2013	0,08	0,43	0,02	4,28	0,00
	korruptió kockázatelemzés 2016 - korruptió kockázatelemzés 2013	0,13	0,41	0,02	6,91	0,00
	„négy szem elve” 2016 - „négy szem elve” 2013	0,06	0,42	0,02	3,36	0,00
	munkahelyi rotáció 2016 - munkahelyi rotáció 2013	0,04	0,38	0,02	2,61	0,01
	nyilvánosan hozzáférhetőség 2016 - nyilvánosan hozzáférhetőség 2013	0,022	0,273	0,012	1,813	0,071

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 10.

Levélcím: 1364 Budapest 4. Pf.54.

Telefon: 484 9100

www.asz.hu